Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *80. évfolyam, 9. szám* ■ *2015. március 1.* ■ *Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere)* Ára: 275 Ft

„Szeretnénk tudatosítani történelmünk feldolgozásában azt, hogy az a bizonyos száz év a lábainkkal megvallott hit tanúságtétele volt. Mi olyan evangélikusok leszármazottai vagyunk, akik a nagy ellenszélben is tartották az örökül kapott és Szentíráson tájékozódó hitüket.”
Interjú a dunántúli egyházkerület vezetőivel ▶▶ *5. oldal*

„Előzetes tapasztalataim a magyarokat barátságtalan, hűvös embereknek mutatták, de a tanítványaim, a fogadó családom és a gyülekezet éppen az ellenkezőjét bizonyítja: megismertem a magyarok szeretetteljes, befogadó oldalát.”
Amerikai önkéntesként Magyarországon ▶▶ *8. oldal*

„A pincében összezsúfolt százhatvanöt ember közé berontottak, a német lelkész kilencedik hónapban lévő feleségén erőszakot akartak tenni, s mikor a lelkész a védelmére kelt, puskatussal verték.”
Raffay Sándor püspök naplójából ▶▶ *10. oldal*

Fejvesztve ▶▶ *3. oldal*
Készülünk a világimanapra ▶▶ *4. oldal*
Lovagias ügy ▶▶ *6. oldal*
Örök befogadás ▶▶ *7. oldal*
Magyar önkéntesként Haitin ▶▶ *9. oldal*
„Villamos” történet ▶▶ *11. oldal*

PETER-PAUL DE MEIJER FELVÉTELE

Böjti képmeditáció

Egyformák mind, mint Platón leláncoltjai a barlangban. Te vagy az egyik. Ugyanazt látod és véled, amit a többiek.

Te vagy az egyik fa a sok egyforma közül. Pedig mind más. Nincs két egyforma. Mindegyik egyedi. Együtt azonban szép, egységes képet adnak. Minden fekete-fehér. Mégis valami fontos most kezdődik. Mentés? Irtás? Egy közülük tehát más.

Miért pont te lennél? És miért pont ne? Mit jelent elhívottnak lenni?

Talán kivágnak, hogy lássák tőled az erdőt? Talán egyedül téged hagynak meg, hogy legyen, aki túléli az irtást?

Látod a táncoló árnyakat a barlang falán. Azt hitted, tényleg minden így van, ahogy a többiek is látják. De egyszer csak jön valaki, és feloldja láncaidat. Nem érted. És nem állhatsz ellen. Szabad lettél visszavonhatatlanul. Elhívott vagy. Nem áll hatalmadban elutasítani.

Felállsz. Megfordulsz. A barlang falára vetített árnyékok helyett először meglátod a tüzet és az árnyakat adó alakokat a maguk valójában. Aztán elindulsz kifelé. És meglátod, hogy nem a tűz az igazi fényforrás, hanem létezik Nap is. És hogy vannak színek. Az ég kékje, a fák zöldje, a virágok pirosa, sárgája, a naplemente bíbora, a tenger zöldeskékje.

Elindulsz felfedezni. Közben ott hallod a hangot a lelkedben: „Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked! Nagy néppé teszlek, és megáldalak, naggyá teszem nevedet, és áldás leszel. Megáldom a téged áldókat, s megátkozom a téged gyalázókat. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.” (1Móz 12,1–3)

■ Bartha István

(Forrás: Evangélikus.hu)

Gyülekezeti elnökségek találkoztak

▶ A múltra való emlékezés, a jelen helyzet felmérése és a jövőbe mutató lehetőségek ismertetése képezte a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület gyülekezeti elnökségei számára szervezett konferencia programját. A február 20–21. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban tartott találkozón mintegy hatvan lelkész, felügyelő és más egyházközségi tisztségviselő vett részt.

A péntek esti előadások témáját a huszonöt évvel ezelőtti rendszerváltás, illetve annak egyházunkra gyakorolt hatása adta. *Zászkaliczky Péter* nyugdíjas lelkész összefoglalta mindazokat a következményeket, amelyek azóta is alakítják az egyházak sorsát. Kiemelte többek között, hogy a rendszerváltás megszüntette a diktatórikus államtól való függés kényszerét, elhozta a szabad zsinattartás lehetőségét, erősítette a központosítás folyamatát, illetve elvben lehetővé tette az önszerveződést is.

D. Szebik Imre nyugalmazott püspök személyes hangú visszaemlékezésében arról beszélt, hogy milyen, a jelenig ható kihívásokat hozott magával a megváltozott társadalmi és politikai helyzet. „Nem azért vagyunk, hogy érvényesüljünk. Az egyház dolga az evangélium továbbadása” – utalt a megoldás útjára az egykori egyházi vezető.

A napot bevégző áhítatában *Deme Dávid* nagykanizsai lelkész a híveit megtartó Istenre irányította a résztvevők figyelmét.

A szombati nap *Varga Diána* – jelenleg Bükön szolgáló, látássérült beosztott lelkész – igehirdetésével vette kezdetét, majd elsőként *Horváth Ernő,* a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola gyógypedagógus tanára tartott előadást iskoláinknak a diákokért és egyházunkért viselt felelősségéről. D. Szebik Imre ehhez kapcsolódóan az egyháznak a hívei oktatásával kapcsolatos feladatáról szólt, különös tekintettel a gyülekezeti munkatársak képzésére. Ezután a legnagyobb visszhangot kiváltó beszámoló, *Mesterházy Balázs* harkai lelkész tájékoztatója következett az újonnan létesült gyülekezeti és missziói osztály működéséről, tevékenységéről.

A jó hangulatú találkozót istentisztelet zárta, amelyen *Szemerei János,* az egyházkerület püspöke Róm 15,1–7 alapján hirdette Isten igéjét. Az úrvacsoraosztásban D. Szebik Imre is közreműködött. Szemerei János prédikációjában arról beszélt, hogy Isten megelőlegezett szeretetéből fakadóan feladatunk, tartozásunk van egymás iránt. „Isten rendje az, hogy az erőseknek kell hordozniuk a gyengéket” – fogalmazott a püspök.

A záróalkalom keretében a résztvevők imádságban megemlékeztek az egyházkerület újraalakulását lehetővé tevő, 1997. évi zsinati döntésről is, és hálát adtak a kerület tizenöt éves fennállásáért.

■ AM

Vasárnap vagy vásárnap?

■ Dr. Bóna Balázs

A magyar politikai közéletben vissza-visszatérő téma a kereskedelmi egységek vasárnapi nyitva tartásának szabályozása. Ezzel kapcsolatban számos ideológiai, morális, vallási, szociális, gazdasági és gyakorlati érvet hallhattunk az elmúlt hetekben pró és kontra egyaránt. Kétségtelen, hogy a magukat keresztény-demokratának vallók helyzete különösen nehéz, ha állást kell foglalniuk e kérdésben.

Anélkül, hogy további érvekkel kívánnánk ellátni mindazon politikusokat, közéleti személyeket, választott és önjelölt szószólókat, akik a kereskedelmi egységek vasárnapi nyitva tartása mellett kardoskodnak, elgondolkodtató a szóban forgó nap elnevezése és eredete.

Egyes források szerint *vasárnap* szavunk kialakulása azzal magyarázható, hogy a kereszténység előtti pogány magyar kultúrában – feltételezhetően más népekhez hasonlatosan – a vasárnap a vásárok megtartásának napja volt. A vasárnapi „plázázás” korlátozásának ellenzői tehát évszázadokra visszanyúló történelmi és tradicionális gyökerekre hivatkozhatnak a fentiek alapján. Mindazonáltal nem tudjuk, hogy mennyire örülnének az e véleményen lévők, ha más szempontból is azt az időszakot tekintenénk példának. Szeretnék mondjuk a nyereg alatt puhítani a vasárnapi húst…?

Később egyébként a kettő nagyon is megfért együtt; nem véletlen, hogy a templomok körül alakultak ki a vásárterek. Nem istentisztelet helyett vásároztak, hanem istentisztelet után.

Vannak kultúrák, amelyek szerencsésebb módon választottak elnevezést e napnak. A latinban, illetve az abból kialakult nyelvekben például a vasárnapot az Úr napjának tekintik (lásd a spanyol *domingo,* az olasz *domenica,* a francia *dimanche* vagy a román *duminica* szót). A szláv nyelvekben pedig kifejezetten a feltámadás napjának nevezik, tehát minden vasárnap Krisztus feltámadására, húsvét vasárnapjára emlékeztet.

Az etimológiai és kulturális sokszínűségben való gyönyörködés mellett azonban nem feledkezhetünk meg a realitásról sem. Elgondolkodtató és elszomorító, hogy sokszor azt kell látnunk, hogy az Úr napja és a vásár napja a társadalom jelentős része számára már azonosult. Feltehetjük a kérdést: vajon sokak számára a vasárnap nem éppen az a nap-e, amelyet minősítetten is saját uruknak szentelnek? A vásárlás, azaz vagyontárgyaink már-már rituális felhalmozása és kereskedelme nem minősül istentiszteletnek?

Némi keserű cinizmussal kimondhatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben a vasárnap ismét úrnappá vált. Azonban nem azért, mert újra megtaláltuk atyáink Istenét és életünk Urát, hanem mert új urakat és bálványokat imádunk helyette.

A jognak számos különböző feladata van, köztük az is, hogy a társadalom tagjait terelje, nevelje, és hozzájáruljon boldogulásukhoz. A demokrácia szempontjából azonban az is fontos kérdés, hogy mi a feladatuk a nép vezetőinek. Mérlegelés nélkül végrehajtani a többség pillanatnyi akaratát, vagy a rájuk bízott emberek hosszú távú érdekét képviselni?! Az pedig biztos, hogy az emberek érdekének meghatározása szempontjából nincs szilárdabb mérce, mint az ideológiai meggyőződés.

Sajnos nem lehet kétség afelől, milyen eredmény születne, ha megkérdeznénk az embereket, hogy melyik urat akarják szolgálni vasárnap. Egy kereszténydemokrata polgár és politikus okkal teheti fel a kérdést, hogy keresztényként az emberek testi, lelki és szellemi szolgálata vagy demokrataként a nép akarata a fontosabb. Igen komoly dilemma ez, amelyet számos egyéb tényező még tovább komplikál.

A kereskedelmi egységek vasárnapi zárva tartása mögött rejlő értékek nem igényelnek magyarázatot. Egy ilyen intézkedéssel a jogalkotó arra a társadalmi jelenségre kíván reagálni, miszerint az emberek többsége számára a vasárnap – mint sok más dolog – elvesztette korábbi jelentőségét. Az istentiszteletet felváltotta a gazdagság és a fogyasztás bálványozása, ahogy a családi körben elfogyasztott finom ebédet és együttlétet önként helyettesítjük a gyorséttermekben vásárolt egészségtelen és szellemtelen ételekkel.

Tévedés tehát azt gondolni, hogy e törvény célja kizárólag az, hogy az emberek visszataláljanak a templomba és Istenhez. Naivitás lenne ilyesmiben reménykedni. Elegendő lenne azt remélni, hogy legalább vasárnap visszatalálhatnának saját magukhoz, családjukhoz és emberi méltóságukhoz. Hogy ismét minél többen megélhetnék a kreatív otthonlét áldását, a családi és baráti együttlétek örömét és a természet gyönyörűségét. Ez már önmagában óriási társadalompolitikai siker lenne, amelyet csak tetéz az a meggyőződés, miszerint saját emberségünk megtalálása közelebb visz minket ahhoz a vágyhoz, hogy Isten ajándékát kérjük és elfogadjuk.

Ahogy az újonnan bevezetett jogi eszközökről általában elmondható, ennek a törvénynek is roppant nehéz megjósolni a társadalmi hatását. Az azonban nyilvánvaló, hogy e szabályozás önmagában nem elegendő a szociális problémák megoldására. De előrelépést jelenthet afelé, hogy az emberek a különböző áruházak és plázák üvöltő és villogó reklámjai mellett ismét felismerjék az egyszerű emberi értékeket, és meghallják a maguk, egymás és a Jóisten halkan megszólító szavát.

A szerző a dunavarsányi Soli Deo Gloria Közösség tagja

Oratio œcumenica

Hatalmas Isten! Mennyei Atyánk! *„…nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket.”* (Dán 9,18) Gondolj, Urunk, irgalmadra és kegyelmedre, mert nincs mivel dicsekednünk előtted!

Személyes és gyülekezeti életünk tele van kudarcokkal. Sokszor okozunk csalódást magunknak, másoknak és atyai szívednek, mint terméketlen szőlő a gazdának. Te mindent megteszel azért, hogy értékes és értelmes életet éljünk, mi mégsem tudjuk megérlelni munkád gyümölcseit. Kérünk, könyörülj rajtunk. Ahogy az alvó rügyek várják a tavaszt, úgy várjuk mi is Lelked hitet ébresztő ajándékát. Kérünk, ne mondj le rólunk, hanem újíts meg minket.

Bízunk irgalmadban és kegyelmedben!

Könyörgünk az ige hirdetőiért. Az áldott böjti időben még inkább vond őket magadhoz, nyisd meg előttük üzenetedet, add nekik a Lélek tüzét, hogy szolgálatuk nyomán sokan átélhessék a megváltottság csodáját, megismerjék a hit örömét, erejét és békességét!

Erősítsd az egyházban és a gyülekezetekben szolgálók elkötelezettségét! Tedd áldottá munkálkodásukat, hogy a te szeretetedet tudják megélni és továbbadni abban a világban, amelynek mindenekelőtt rád van szüksége!

Bízunk irgalmadban és kegyelmedben!

Kérünk, adj életkedvet és felelősségérzetet a fiataloknak, reménységet a földeken dolgozóknak, bölcsességet a vezetőknek, türelmes szeretetet a következő generációt nevelőknek. Tanítsd bátor bizonyságtételre konfirmandusainkat, segítsd tanácsaiddal az útkeresőket, teremtsd meg a békesség és boldogság légkörét családjainkban! Oltalmadba ajánljuk a kicsiket és a gyengéket, a betegeket és a hitben bizonytalanokat. Te erősítsd, védd és vezesd őket!

Bízunk irgalmadban és kegyelmedben!

Állj az üldözöttek és a háborúságot szenvedők mellé! Fékezd meg az indulatokat, és vezesd békességre az egymással szemben állókat! Segíts, hogy közel s távol elhallgassanak a fegyverek, és a te országod terjedhessen közöttünk! Könyörülj rajtunk és világunkon!

Téged kérünk, nincs más reménységünk és menedékünk.

Bízunk irgalmadban és kegyelmedben! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„»Ők pedig ezekből semmit nem értenek; és a beszéd ő előlük el vala rejtve…« (Lk 18,34; Károli-ford.) Ész, test és vér képtelen megérteni vagy felfogni, hogy mért kellett a Krisztusnak megfeszíttetnie. Hogy pedig Krisztus ezt saját akaratából, szívesen vállalta, azt még kevésbé érti meg. Bizony hatalmas és csodálatos dolog is az, hogy az Emberfia önként, jószántából keresztre megy értünk, betölteni az írásokat. Titok ez, és az is marad.”

▶| *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

BÖJT 2. VASÁRNAPJA (REMINISCERE) – ÉZS 5,1–7

„Mit kellett volna még tennem…?”

A VASÁRNAP IGÉJE

„Mit kellett volna még tennem…?” Isten – mint jó szőlőműves a szőlőjében – mindent megtett népéért, amit csak megtehetett. De hiába várta, hogy a szőlőskert jó gyümölcsöt teremjen, az csak vadszőlőt termett: azaz Júda és Jeruzsálem népe nem tudta felmutatni Isten köztük végzett munkájának joggal elvárható eredményét. „A rettentő szavak tudósa, Ézsaiás” így fejezi ki Isten csalódottságát: *„Törvényességre várt, és lett önkényesség, igazságra várt, és lett kiáltó gazság!”*

Pedig az országban látszólag ékes rendben folyt minden. A teokratikus államrend szilárdnak tűnt. A király és a papság hatalma megkérdőjelezhetetlen volt. A jeruzsálemi templom oltárán naponta mutattak be gazdag áldozatot. Hogy emellett a nép a bálványoknak a vidéki áldozóhalmokon felállított oltáraira is vitt ajándékot, azt minden épeszű ember a környező népek és a közülük származó betelepedettek vallási kultúrája iránti tisztelet jeleként értékelte, ami csak színezte az atyák Istenének, Jahvénak a kultuszát.

Az udvarban és a nép körében egyaránt visszatetszést keltett az a néhány próféta a törpe minoritást képviselő tanítványi körével, akik a Jahve-hitet – a többség véleménye szerint – mintegy privatizálva, magukat tekintették az igaz hit letéteményesének, és Isten ítéletével fenyegettek mindenkit, beleértve a főpapokat és a királyt is, amiért nem osztják az ő korszerűtlen és intoleráns felfogásukat. Végül is aki az állami ünnepnek is számító zsidó vallási ünnepeken felmegy Jeruzsálembe, és a templom oltárán áldozik, az hétköznap miért ne vihetne áldozatot a Baál oltárára is, amely sokkal közelebb esik vidéki otthonához? Mi rossz van ebben? Hiszen ugyanazt a vallásos érzést fejezi ki a bálványisten oltára előtt, mint amelyet a jeruzsálemi templom oltáránál.

A nép többsége úgy gondolta, jól van ez így, és rendben van, ha a király és a főpapok üldözik, száműzik vagy még ennél is durvább eszközökkel hallgattatják el a magukat prófétának képzelő prédikátorokat, akik betű szerint ragaszkodnak az atyák több száz évvel azelőtti hitvallásához, és hallani sem akarnak az akkor (is) modern gondolkodásnak számító teológiai és vallási pluralizmusról. Az ilyen próféták és tanítványaik elleni föllépést a közvélemény törvényesnek és igazságosnak tartotta.

Ézsaiás azonban mindezek miatt Isten közelgő ítéletét hirdeti. Mert nem maradhat következmény nélkül, hogy Isten mindent megtett népéért, de amikor joggal várja el, hogy ennek gyümölcseként valódi törvényesség és valódi igazság érvényesüljön az országban, akkor csak önkényességet és kiáltó gazságot talál. Mert Isten szemében törvénytelenül, önkényesen járnak el, és gaztettet követnek el, akik az ő igéjét hűségesen – tisztán és igazán – hirdető prófétákat üldözik, száműzik vagy bebörtönzik és meggyilkolják.

A prófécia elhangzásakor még nevetséges vaklármának tűnt a babiloni hadsereg támadásával való fenyegetés. Hiszen Ezékiás király az agresszív Asszír Birodalommal szembeni szövetségeseként fogadta a babiloni király követeit. De tudjuk, hogy Ézsaiás és a többi próféta fenyegető jövendölése nem sokkal Ezékiás halála után szó szerint beteljesedett.

Minden úgy történt, ahogy a kijelölt szakasz folytatásában olvashatjuk: *„Jaj azoknak, akik… az Úr tetteit nem veszik észre, kezének munkáját nem látják meg. Ezért megy fogságba népem, bár még nem tudja. Éhen halnak előkelői, a tömeg pedig szomjan eleped. Ezért tátja ki torkát a sír, mérhetetlen nagyra fölnyitja száját… De magasztos lesz a Seregek Ura, mikor ítéletet tart, és a szent Isten megmutatja szentségét, mikor igazságot tesz.”*

Régi idők rég beteljesedett prófétája ez. Sokan talán nem is értik, miért kell ma erről prédikálnunk. De valóban csak az Ézsaiás próféta és Ezékiás király korában élt ószövetségi népre igaz az a diagnózis, hogy Isten mindent megtett érte, de amikor ennek gyümölcsét kereste, nem talált mást, mint önkényességet és kiáltó gazságot? Mert az bizonyos, hogy Isten az új szövetség népéért, az egyházért, a keresztény hívők nyájáért is mindent megtett. Hiszen egyszülött Fiát is halálra adta érte. Ennél többet valóban nem tehetne.

De Ézsaiás próféta milyen diagnózist állítana fel rólunk, Isten mai népéről? Milyen gyümölcsét termi a mai kereszténység Krisztus kereszthalálának? Milyen igazságot tükröznek a ma egyházában születő döntések? Krisztus igazságát, aki nemcsak kinyilatkoztatta, de élte is a *Hegyi beszédben* meghirdetett, az írástudókét messze fölülmúló igazságot, a vissza soha nem ütő és a rosszat is mindig jóval viszonzó szeretet igazságát?

Mi hangzik ma az egyház szószékeiről? A korszellemnek megfelelő és a még templomba járni hajlandók igényeit kiszolgáló, életvitelük és szokásaik megváltoztatására semmi igényt nem támasztó, Isten bűnbocsátó kegyelmét a bűn felismerése, beismerése és megbánása nélkül hirdető és legfeljebb csak az egyházzal nem szimpatizálók bűneit ostorozó „szent beszéd”? Vagy Isten soha el nem évülő örök törvénye mellé kérdőjelet nem tevő, bűnbánatra hívó és a mindenkori bűnbánóknak vigaszt és reménységet kínáló evangélium? Milyen diagnózist állítana fel ma a próféta?

Prófétának tartanánk-e vagy elűznénk *Luthert,* ha ma lépne elénk kilencvenöt tételének végkövetkeztetésével? „Távozzanak tehát azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: »Béke, béke« – de nincs béke! (Ez 13,10.16) Tegyék jól a dolgukat azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: »Kereszt, kereszt!« – de nincs kereszt! Buzdítsuk azért a keresztényeket, hogy fejüket, Krisztust, bűnhődésen, halálon és poklon át is követni igyekezzenek, és abban bízzanak, hogy inkább sok szorongattatáson át, mintsem a béke biztonságán át jutnak be a mennybe. (ApCsel 17,22)” (92–95. tétel)

Bárhogy döntünk is, ne áltassuk magunkat: döntésünk nem fog következmény nélkül maradni. (Az Iszlám Állam hadserege már Európa ajtaján kopogtat.)

■ Véghelyi Antal

„Uram Jézus, én imádságomra, hajolj hozzám én kiáltásomra…”

▶ Böjt második, Reminiscere vasárnapjának névadó zsoltárverse a *„Gondolj, Uram, irgalmadra”* (Zsolt 25,6). Mai bűnbánati énekünk, az *Uram Jézus, én imádságomra* (EÉ 421) is ehhez a gondolathoz kapcsolódik. – Elemzés és meditáció egyházzenész és lelkész tollából.

CANTATE
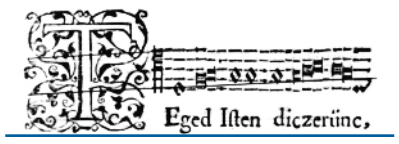
Böjt az egyházi esztendő rendje szerint a bűnvallás és a bűnbánat időszaka. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy máskor elmaradna az istentisztelet liturgiájából és a keresztény életből a bűnnek mint az Isten iránti hitetlenségnek, bizalmatlanságnak megvallása és megbánása. De a keresztfa titkának tündöklő fényében és a Föltámadott világosságában különösen éles kontúrokkal rajzolódik ki előttünk a bűn igazi mélysége. Azonban éppen ilyenkor, a bűnnel és a vétkekkel való szembesülés idején gyakran arányt tévesztünk. Jóval többet beszélünk az ember cselekedeteiről, mint arról, amit és ahogyan Isten cselekedett és cselekszik ma is értünk.

Böjti énekeink között a 421. azért is különösen kedves számomra, mert ennek a félrevezető hangsúlyeltolódásnak nyoma sincs benne. A helyes önismeret (antropológia) és a Krisztusra tekintő reménység (krisztológia) példaszerűen szövi át egymást. Az eredetileg tizenhét versszakos énekben még határozottabban kirajzolódik ez az egészséges egyensúly, mint ahogyan azt az énekeskönyvünkben szereplő, hat versszakos változatban lerövidítve énekelhetjük.

Nézzünk meg két példát a helyes önismeretre! Az ének így kezdődik: „Uram Jézus, én imádságomra, / Fordulj hozzám én kiáltásomra; / Kérésemet kegyelmesen fogadd, / Ne tekintsed méltatlan voltomat!” Nem én vagyok az, aki eljutok Istenhez, kiérdemlem kegyelmét, hanem méltatlan voltom *ellenére* remélhetem, hogy kegyelmesen fordul hozzám. A harmadik versszakban pedig ezt énekeljük: „Gyarló vagyok, a test erőtelen, / El kell esnem, ha te nem vagy velem…” Nem annak lehetőségéről van szó, hogy Krisztus nélkül akár el is eshetek, hanem arról, hogy bizonyosan el is esek.

Amikor pedig Isten cselekedeteiről, Krisztus kereszthaláláról szól az ének, akkor egy egészen sajátos, az *Ószövetségre* visszamutató mozzanatot állít elénk. Mózes a pusztai vándorlás idején az Izráel népét büntetni készülő Úr előtt éppen az Úr népének tett ígéretére hivatkozott eredménnyel. Ugyanezzel a reménységgel hivatkozott az énekszerző, *Regius Király Jakab* testvérünk a kereszthalálra az ének negyedik versszakában: „Ilyen szegény, erőtelen lelket / Nagy irgalmad, Uram, el nem vethet: / Hisz te értem véredet ontottad, / Megváltottad eltévedt juhodat.”

Az ének két utolsó versszakában, azok rövidsége ellenére, mintaszerűen kapcsolódik össze Krisztus szenvedésének és halálának üdvösségünkre és halálunk órájára vonatkozó egyetlen reménysége és erősítése.

Ez az énekünk a maga egészében ékes példája a tiszta és egyértelmű keresztény tanítás és a személyes hitvallás ötvözetének. Ritka kincs, ezért érdemes a böjti időszakban, de azon kívül is istentiszteleten vagy egyéni csendességben énekelve elimádkozni!

■ Kovács László

A vers szerzőjének élete jól példázza a 17. században élt prédikátorok hányatott sorsát. *(Regius) Király Jakab* (1623–1690) Mátyusföldön, Osgyánban (ma Szlovákia, Ožďany), Rozsnyón (Rožňava) evangélikus lelkész; 1669-től a gömöri evangélikus egyházmegye esperese. Az ellenreformáció során többször menekülnie kellett. Először 1671. május 27-én űzték el; ezután Csetneken (Štítnik) választották meg papnak. 1672-ben megjelent a pozsonyi vésztörvényszéken, a reverzális aláírásával menekült meg. Sajógömörön (Gemer) lelkész, majd újra rozsnyói pap, ahonnan 1687. február 27-én *Széchényi György* esztergomi érsek űzte el. Ekkor Berzétére (Brzotín), majd újra Sajógömörre ment, de nem tudott már többé lelkészként szolgálni.

A *Kegyes Jézus, én imádságomra* nyomtatásban először 1654-ben Kassán jelent meg, egy igen érdekes összeállítású kötetben. A kéziratos *Balogi cancionálé* (1659) is tartalmazza a verset.

Az ének első nótajelzése *Légy irgalmas, Úr Isten, minékünk.* Ezt a szöveget 1602 óta általában a *Jer, dicsérjük az Istennek Fiát* (EÉ 363) dallamára énekeltetik. E régi hagyomány nyomán kapcsolódik tehát össze énekünk szövege és dallama. Ez az igen szerencsés kézzel alkotott dallam – melynek szerzőjét a korra jellemző módon nem ismerjük – az 1744-es *Kolozsvári* és az 1774-es *Debreceni énekeskönyvben* jelent meg először nyomtatásban (az előbbiben mixolíd, az utóbbiban – a nálunk is használatos – dór változatban). A dallam első és második fele között – jelen alakjában csak a záró részekben felismerhető – alsókvint-váltás nyomai jelentkeznek. A négy tízes sorból álló strófa ritmusa az évszázadok folyamán csiszolódott mai izoritmikus formájára.

Énekünk jelenlegi alakja az 1911-es *Dunántúli énekeskönyv* átdolgozását követi: az eredeti tizenhét strófából akkor hét, most hat versszak szerepel; a kezdősort 1982-ben változtatták meg. A *Református énekeskönyv* (1948) és a *Régi magyar istenes énekek* (1945) a forráshoz hű tizenhárom strófát ad közre.

Bár erőfeszítést kíván a gondolatok megértése, érdemes megismerni az eredeti szöveg néhány versszakát: láthatjuk, hogyan gondolkodtak a 17. században a bűnbánatról, és tanulhatunk is belőle. „Uram Jézus, valaha bűnöshöz, / Ki tehozzád megtér siralmasan, / Tartottad-é bűnét meg embernek, / Kegyelmesen nyúltál-é mindenhez. // Dávid királyt, Magdolnát megszánád, / A tékozló fiat megfogadád, / Péternek is siralmát megszánád, / Publikánust nagy kegyesen hívád. // A pokolban szidják szent nevedet, / Káromlással illetik Istenségedet, / Hadd dicsérje lelkem Fölségedet, / Mint teremtél, vedd arra életemet.” (6–8. versszak)

■ Dr. Ecsedi Zsuzsa

Sok kérdéskört érintett a zsinat

Nagyon feszített és sok kérdéskört érintő zsinati ülésszakot zárt az elmúlt hétvégén egyházunk törvényalkotó grémiuma. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében megtartott tanácskozáson többek között elfogadták a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) 2015. évi költségvetését, országos bizottsági elnökök beszámolóit hallgatták meg, és több törvény módosításával kapcsolatban folytattak le előkészítő, elvi vitát.

Dr. Lackner Pál püspöknek, a püspöki tanács titkárának igeszolgálatával hangolódtak rá a küldöttek a munkára. Ezután letette esküjét a zsinat új tagja, *Koczor György* zalaistvándi lelkész, továbbá tájékoztatók hangzottak el a Lutheránus Világszövetség Tartalékalapjának munkájáról és a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintő feladatokról, végül pedig elfogadták a második európai zsinati találkozó zárónyilatkozatát *(lásd lapunk előző számának 4. oldalán – a szerk.).*

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

Koczor György köszöntése

A következőkben a költségvetési törvény általános és részletes vitáját folytatták le a küldöttek. A bevezetőben *Prőhle Gergely* országos felügyelő három olyan szempontot emelt ki, amely a költségvetésben fontos prioritásnak számított: az MEE Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának megszervezését és működését lehetővé tévő anyagi források biztosítását, az Evangélikus Információs Szolgálat létrehozását, végül az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel kapcsolatos, több évre kiható stratégia kérdését.

A költségvetést az országos számvevőszék is véleményezte, és megállapította, hogy a 14,8 milliárd forint bevételt, 14,7 milliárd forint kiadást, továbbá 1,2 milliárd forint beruházási előirányzatot tartalmazó tervezet a tavalyi évben keletkezett költségvetési maradvánnyal együtt gazdálkodási nehézséget nem okoz. A beruházások között két jelentős összegű is van, mégpedig az Üllői úti székház, illetve a Deák téri Evangélikus Országos Múzeum felújítása. Egyházunk költségvetését végül a zsinat nagy többséggel jóváhagyta.

Tizenhárom jelentés meghallgatása, illetve elfogadása várt ezek után az ülésezőkre. Az országos bizottságok elnökeinek jelentését már korábban kiküldték, ezért a hatályos ügyrendnek megfelelően a plenáris ülésen a zsinat vita nélkül döntött elfogadásukról.

Ismét terítékre került a hitoktatás kérdése. *Dr. Kodácsy-Simon Eszter,* a hittan-stratégiai munkacsoport vezetője az iskolai hitoktatás eddigi eredményeiről, tapasztalatairól és a célkitűzésekről adott tájékoztatást. Elmondta, hogy a hitoktatásban részesülő gyermekek száma évről évre nő. Míg a 2010/11-es tanévben 17 702 tanuló, addig a 2014/15-ös tanévben már 21 702 diák vett részt a képzésben. A növekvő gyermeklétszám az iskolákban bevezetett kötelező hit- és erkölcstannak tudható be.

Az is elhangzott, hogy ebben a tanévben több mint háromszáz olyan hittancsoportban folyik hitoktatás, amely kis létszámúnak számít. Ez lehet az egyik oka annak, hogy egyes lelkészek túl sok hittanórát tartanak. Hatvanhét olyan lelkész van, aki esperesi engedéllyel hetente tizenegy–tizenöt órát tart, de huszonöt olyan lelkész is akad, aki püspöke hozzájárulásával tizenöt feletti hittanóraszámmal rendelkezik.

Az egyértelműen látszik – hangsúlyozta jelentésében Kodácsy-Simon Eszter –, hogy egyházunk jól döntött, amikor időben reagált az új helyzetre, és a hitoktatást a legfontosabb kérdések közé sorolta, ennek érdekében pedig főállású hitoktatói státuszokat létesített és létesít. A hittan-stratégiai munkacsoport vezetője a célkitűzésekre is emlékeztette a zsinat tagjait. Megjegyezte, hogy növelni szükséges a hitoktatásba bevonható tanulók számát, a lelkészek hitoktatói munkáját pedig minél hatékonyabban kell támogatni, és versenyképes fizetést kell biztosítani a hitoktatóknak, hogy tovább javulhasson munkájuk minősége.

A zsinat az ülés hátralévő részében előkészítő, elvi vitát folytatott egy megalkotandó új egyházi alaptörvény szükségességéről, a választási törvény esetleges módosításáról, illetve egy közelmúltbeli fegyelmi eljárás kapcsán előtérbe került törvényi szabályozás megváltoztatásáról. A grémium mindhárom esetben úgy döntött, hogy a következő, májusi ülésszakon folytatni kívánja ezeknek a kérdéseknek a tárgyalását.

■ Kiss Miklós

Fejvesztve

Fejben dől el minden, de mi van, ha a kérdés: fej vagy Írás? Az Írás itt most Isten igéje, a keresztény Istené, szemben az Iszlám Állam késével, amely megkegyelmez, ha az Írást megtagadják.

Huszonegy fej az Írást választotta. Kegyelem nem is volt számukra. A tenger mellett vesztette fejét huszonegy kopt halász, a tenger mellett, amely az életet jelentette számukra. Halászok, mint Simon – más néven Péter –, aztán testvére, András; és Fülöp, János és testvére, Jakab. Vértanúk, mint a tizenkettő, kivéve Jánost, akit Jézus szeretett, és Júdást, aki Jézust elárulta.

A huszonegy nem árulta el Jézust, még sincsen evangéliumuk, pedig még a kariótinak is van, noha az gnosztikus, és éppen kopt nyelven maradt fenn.

A kopt kereszténveknek saját egyházi naptáruk van. *Diocletianus* császár uralkodásának kezdetétől (284) számítják, amely az utolsó, de talán legvéresebb keresztényüldözések korszaka; a vértanúk évszámításának is nevezik. Úgy tűnik, a 21. században a vértanúk új időszámítását éljük, és az Iszlám Állam vezetője, *Abu Bakr al-Baghdadi,* avagy *Ibrahim* kalifa a kereszténvüldözés új császára.

Irak és Szíria után Líbiában is hullanak a keresztény fejek. A kivégzett húsz egyiptomi és egy ghánai halász nevét *B. Farkas Balázs* tette közzé a legismertebb közösségi hálón *Khalil Youssef* főesperesnek, a Magyarországi Kopt Ortodox Egyház képviselőjének jóvoltából.

A felhívás a mártírok lelki üdvéért, gyászoló családjáért fohászkodó imára szólít fel. Hogy a kések elől ne kelljen menekülni. Fejvesztve.

■ Walkó Ádám

Milad Makin Zaki, Abanob Aiad Attia, Magid Soliman Shehata, Youssef Shukry Younan, Kyrollos Shukry Fawzy, Pishoy Istafanous Kamel, Samuel Istafanous Kamel, Malak Ibrahim Sinout, Tawadrous Youssef Tawadrous, Girguis Milad Sinout, Mina Fayez Aziz, Hany Abdel Messih Salib, Pishoy Adel Khalaf, Samuel Elham Wilson, Ezzat Bushra Nassif, Luka Nagaty, Gaber Mounir Adly, Essam Badr Samir, Malak Farag Abraam, Sameh Salah Farouk; Matthew Ayariga (Ghána).

Karnevál

Amikor ezeket a sorokat írom, a farsangi időszak utolsó napjait éli a világ. Különféle mulatságok, maszkajárások és jelmezbálok szédületében búcsúznak a régitől, hogy aztán valami újat kezdjenek. Az élet a mai világban annyira felgyorsult, a dolgok annyira összemosódtak, hogy maholnap azt sem tudjuk, mikor van farsang, és mikor kezdődik a böjti időszak. Ha az élet össze is olvasztotta e kettőt, Isten egyháza számon tartja, tudatosítja, hogy mennyire fontos mindkét esemény az ember életében.

A farsang a tavaszvárás pogány kori, igen változatos képet mutató ünnepeiből nőtt ki. Hangos mulatságait egy középkori hiedelem teremtette meg, amely szerint az emberek azt gondolták, hogy a tél utolsó napjaiban a Nap elgyengül (hiszen a nappalok rövidülnek, az éjszakák pedig hosszabbodnak), és ártó szellemek, boszorkányok kelnek életre. A jelmezes felvonulás, a zajok, a boszorkánybábu égetése éppen ezen ártó lények elüldözését jelentette. Sok helyen tüzes kereket görgettek, vagy nagy máglyákat raktak, mert úgy hitték, a tűz ereje segíti a Napot, hogy újra erőre kapjon. Azért öltöztek maskarába, hogy elűzzék a rosszat, a halált, a hideget.

A farsang – vagy más szóval karnevál – gyökerei az ókorba nyúlnak vissza, és megtartása a keresztyénség térhódítása után is szokásban maradt. A néprajzkutatók kiderítették, hogy a különböző téli ünnepek és szokások között sokkal szorosabb az összefüggés, mint azt első pillantásra hinnénk.

Az ókori szaturnáliák, a Dionüszosz- és Mithrász-kultusz eseményei sajátos módon keveredtek a keresztény népek szertartásaival, s az elmúlt évszázadok során annyira eggyé váltak, hogy legfeljebb szakemberek tudják meghúzni a pogány és a keresztyén elemek közötti választóvonalat. Téli ünnepeinkben egyszerre van jelen a meghaló és újra feltámadó természet, a káosz és a rend párharca, a felnőtté válás, a szerelem, a termékenység és a házasság motívuma, valamint a szerencse és a szerencsétlenség, tehát a kiszámíthatatlan sors, amely ellen hiába lázadunk.

Az egyházi kalendárium szerint farsang ünnepe vízkereszttől hamvazószerdáig tart; számtalan népi hagyomány kapcsolódik hozzá. A párválasztás mellett a farsang lényege a szabályok felrúgása és kigúnyolása. A hagyományok és hiedelmek szempontjából a farsangvasárnap, farsanghétfő és húshagyókedd alkotja az igazi farsangot. Ezt a három napot „farsang farkának" is nevezik.

Ősrégi szokás vidékünkön nagyböjt előtt bálok, mulatságok rendezése, majd a periódus végén a farsangtemetés. A keresztyénség előtti hitvilág továbbélése ez a hagyomány. A tél elmúltának, szimbolikus eltemetésének sok vidámsággal, álarcos felvonulással és tréfás jelmezekkel tűzdelt ünnepe. Az ősi pogány hit késői megnyilvánulásai a telet elűző tűzgyújtás, a maszkok és mondókák, valamint a nagy zajjal és felfokozott vidámsággal lefolytatott ceremónia is. Vidékenként változik a rituális temetés menetrendje és a hozzá kapcsolódó népszokások.

A gonosz telet általában egy felöltöztetett szalmabábu (Illés) jelképezi, aki súlyos beteg – betegségét egy „orvos" állapítja meg –, majd kimúlik, és kezdetét veszi a siratás, búcsúztatás. Ezután a tömeg utolsó útjára kíséri a telet, és a település határában vagy az erre kijelölt helyen eltemetik, vagy a közeli folyóba dobják. A farsangolók állatokat, ördögöket és egyéb furcsa figurákat megjelenítő jelmezekben, nagy hangoskodással és csörömpöléssel kísérik a bábut utolsó útjára.

Gyülekezeteinkben ebben az időszakban tartják a szeretetvendégségeket, melyeken összegyűlik a közösség apraja-nagyja, az alkalomhoz illő előadások hangzanak el, felelevenítik a régi szokásokat. Természetesen nem hiányozhat a sütemény, a fánk, a főtt kukorica, na meg a forró tea sem.

A farsang időszakában van még olyan jeles nap, amelyhez hiedelem kötődik, s amelyet a néphagyomány máig őriz. Január 22., Vince napja termésjósló nap. „Ha megcsordul Vince, tele lesz a pince" – tartja a mondás. Február 2., gyertyaszentelő Boldogasszony napja egyházi ünnep, azonban az emberek időjósló napnak is tartják. Ha ezen a napon a medve kijön a barlangjából, és enyhe időt talál, még visszabújik, mivel akkor hideg idő várható a tél maradékára. Ha viszont csípős hideget talál, akkor a tél hamar véget ér. Február 3-án, Balázs napján gyertyát és almát szenteltek, s ezeket a gyerekek torokfájásának gyógyítására használták. A balázsolás ma is élő hagyomány.

A hagyományőrzésre nagy súlyt fektetnek az iskolákban, óvodákban is, ami örömmel tölt el, hiszen nagyon fontosnak tartom, hogy a felnövekvő nemzedék is ismerje őseink szokásait, hagyományait.

Kislányom, *Borbála* már számolta a napokat, amikor végre részt vehet ő is az első iskolai karneválján. Mindennap ujjongva mesélte az iskolában tanultakat, hallottakat. Egy alkalommal, amikor hazajött, azt kérdezte tőlem: „Apa, te tudod, mit jelent a karnevál?" „Mit, kislányom?" – kérdeztem tőle csodálkozva. „A karnevál szó az olasz *carnevale* szóból származik, és azt jelenti: »hús, Isten veled!«. Tudod, apa, pár nap múlva már nem szabad húst enni, hisz kezdődik a böjt." „Ez így igaz!" – válaszoltam neki némi büszkeséggel. Aztán szülőként én is együtt örültem vele, amikor eljött a várva várt nap, és hercegnőként felvonulhatott az iskolai karneválon.

A zene, valamint az alig tízéves gyerekek tánca magával ragadott kicsit és nagyot. A gyermekek műsora után mindenki felszabadultan mókázhatott, majd sor került a farsangi lakmározásra is, melynek legfontosabb eledele a farsangi fánk volt.

Ez az emlékezetes farsangi rendezvény a szalmabáb elégetésével zárult. Jelképesen is lezárták a farsangot, a telet, miközben folyton azt énekelték: „Jöjj el, tavasz, jöjj el, tavasz, menj el, tél!"

Talán még a világi ember is belefárad egy idő után a nagy nyüzsgésbe, a színes farsangi forgatagba. Titkon érzi, hogy meg kell állni, Isten szeretetére figyelni. Hisz nemcsak csillogás az élet, hanem alázat és engedelmesség is. Nemcsak hercegnői viseletben való pózolás, hanem a ruha megszaggatása is.

ÉGTÁJOLÓ

Mire használja hát a „pusztai negyven napot" a hívő ember? Szembenéz önmagával, leveti a csillogó báli ruhát, és magára veszi az önvizsgálat ruháját. A nagyböjti hetek, napok arra kínálnak lehetőséget, hogy ne csak testileg, hanem lelkileg is felkészüljünk a feltámadás ünnepére. Keressük a Krisztussal kettesben megélt ima csendjét, melyben meghalljuk lelkiismeretünk szavát, és megújult erővel hordozzuk a krisztusi keresztet az év elkövetkezendő napjaiban.

Zelenák József püspökhelyettes Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

EKME-csendesnap

Színes beszámolókkal, *A reformáció üzenete – oktatás, misszió* címmel tartott missziói napot az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME). A múlt szombaton a Deák téri gyülekezet nagytermében megrendezett alkalmon – mely egyben az egyesület éves közgyűlése volt – egyebek mellett a külmisszió fontosságára, illetve a belmisszióra gyakorolt hatására hívták fel a jelenlévők figyelmét.

A megjelenteket *B. Pintér Márta,* az EKME lelkészi elnöke köszöntötte. *Gáncs Péter,* a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke igei szolgálatában az összejövetel mottójának üzenetére – *„Amiket hallottunk és tudunk…, elbeszéljük a jövő nemzedéknek”* (Zsolt 78,3.4) – irányította a figyelmet.

Egyházunk működésére utalva Gáncs Péter kitért arra, hogy „ma nem a pénz, nem az intézmény és nem is a szervezet a kevés, hanem a munkás. Ezért is különösen fontos, hogy a fiatalok között végzett szolgálatunk hiteles legyen, hogy eljusson az ige a felnövekvő generációhoz.”

Az elnök-püspök a külmisszió és a kereszténység összefüggésében a mai kor legnagyobb kihívását abban nevezte meg, hogy a bár ellenszélben, mégis jólétben élő kereszténység ki tud-e állni üldözött keresztény testvéreiért.

A magyarországi külmisszió történetét *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott püspök tekintette át. Kitért arra, hogy „Trianon vesztesége nemcsak nemzeti veszteség volt, hanem evangélikus egyházunk átalakulását is jelentette. Az addigi huszonöt iskolából tizenhét, a hat tanítóképzőből kettő, a négy teológiai akadémiából egy maradt.” Az előadó szólt arról is, hogy számos teológus nemcsak Magyarországon, hanem Finnországban, Németországban is tanult, olyan új megközelítéseket honosítva meg azután hazánkban, melyek révén egyházi életünk ébredésnek indult.

„Az elcsatolt területekről érkező lelkészek is megújulást hoztak. *Raffay Sándor* püspök ideje alatt az anyagyülekezetek filiáiban templomokat építettek, így számos település a későbbiekben önálló gyülekezetként, helyi lelkésszel működhetett” – emlékeztetett a nyugalmazott püspök. Harmati Béla a jelen missziói küldetésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy „jó volna, ha a bel- és külmissziót nem külön értelmeznénk, hanem egymás összefüggésében kezelnénk, hiszen történelmünkből láthatjuk, hogy ezek együttesen ébredést eredményezhetnek”.

Az EKME ezen a napon tartotta éves közgyűlését is. *Zalán Péter,* az egyesület világi elnöke az elnöki beszámolókat, a pénzügyi jelentést és a 2015. évi költségvetést ismertette, melyet a közgyűlés meg is szavazott.

Ezután *Tanítványok vagyunk…* címmel a fiatalság került előtérbe. A Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium tanulói *Deák Gabriella* tanárnő vezetésével színes beszámolót tartottak egy iskolák közötti csereakcióról. Először Németországból érkeztek diákok Magyarországra, majd a budapesti intézmény tanulóinak egy csoportja utazhatott Rummelsbergbe, hogy megismerkedjen az ottani evangélikus oktatással és diakóniával. Többek között láthatták, hogy miként kínálnak felzárkózási lehetőséget az evangélikus szervezetek a bevándorolt iszlám vallású fiataloknak vagy a fogyatékkal élőknek.

Hírek Afrikából címmel *dr. Bálintné Kis Beáta,* az EKME Afrika-referense tartott előadást. Felhívta a figyelmet arra, hogy az EKME kenyai misszióinál a lélek és a test egységére figyelnek, azaz az oktatás és a lelki segítségnyújtás mellett az ellátottak élelmezését is igyekeznek megoldani. „Kenyában két lelkész és számos önkéntes segítségével az elmúlt évben is folytattuk a gyermekeknek nyújtott ebédprogramot, és a pártfogói rendszert is bővítettük” – fogalmazott az Afrika-referens, kiemelve, hogy idén huszonegy gyermek iskoláztatását koordinálják és segítik tevékenyen.

■ Galambos Ádám

Evangélikus csepp a kenyai tengerben. Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) immár nyolcadik éve támogatja a *Heart to heart* elnevezésű pártfogói programmal az árván maradt gyerekek iskoláztatását Kenyában. Az EKME honlapján – *kulmisszio.hu* – olvasható a sokat sejtető mondat: Kenyában az oktatás nem kötelező, de nem is ingyenes. Jelenleg hatvan-hetven pártfogóval huszonegy tanuló iskolába járását teszi lehetővé a program; négy gyermek alsó, kilenc felső tagozatos; középfokú tanulmányokat hat, felsőfokút két fiatal folytat. A támogatásból a tandíjat, a kollégiumi elhelyezést, a ruházatot, az orvosi ellátást és az egyéb szükségleteket fedezik.

A pártfogói adományokat nehéz lebontani és elosztani egy-egy tanulóra, mert a különböző szintek más és más költségeket vonzanak; az egyesület Afrika-referensének, *dr. Bálintné Kis Beátának* a szavaival: „az ember Isten előtti lelkiismerete nagyon érzékeny antennákkal kell, hogy működjön”. Nem számsorok rendezéséről, hanem életekről kell dönteni a támogatások odaítélésekor, hogy a kis „gyöngyszemeket” ne nyelje el a nyomornegyed és a bűnözés – vagy a legrosszabb esetben a gyermekhadseregek mocsara.

Ez év januárjában – amikor Kenyában az iskolaév kezdődik – éppen ilyen dilemma elé került a külmisszió: egy régi pártfogolt hetedik osztályos kislány, *Yvonne Akinyi* tanulmányi eredménye két éve folyamatosan romlik, sőt az iskolát sem látogatja rendszeresen. A két kinti önkéntes utánaeredt Yvonne ügyének, és kiderült, hogy a kislányt pénzkeresésre kényszerítette nevelő nagynénje: mogyorót kell árulnia az út mellett, rendszerint éjfélig, de akár tovább is. Ilyen körülmények között nem várható el jó tanulmányi eredmény. A megoldás a bentlakásos iskola, ehhez viszont dönteni kell a további járulékos kiadásokról, ha nem akarják, hogy Yvonne kiszakadjon a pártfogoltak családjából…

A kislány további sorsa múlhatott volna az öt váltás fehérneműn, fésű, testápoló, fogkefe, fogkrém, szappan, tisztasági betét, pizsama, papucs, cipőkefe, cipőkrém, a szekrénynek használt fémdoboz és lakat, műanyag vödör, takaró, matrac, két lepedő, tizennégy vonalas füzet, négy kockás füzet, négy golyóstoll, négy ceruza és egy pár sportcipő árán. Az „antennák” viszont vették az adást, és a pártfogók nem engedték el Yvonne kezét.

A pártfogói program további bővítéséhez a gyülekezetek aktív közreműködésére számít az EKME. Arra hívják a testvéreket, hogy jelentkezzenek összekötőnek az ekme.lutheran@gmail.com címen a külmisszió Kenyában zajló programjainak népszerűsítése céljából. A támogatás akár egy evangélikus cseppje is életeket, sorsokat változtathat meg, fordíthat jóra a nyomor tengerében.

■ Walkó Ádám

Olyan szeretet, mint a tenger

Készülünk a világimanapra

Ismét egzotikus tájra utazhatunk képzeletben az idei világimanapon. Az évről évre március első péntekén (vagy az azt követő vasárnapon) tartott alkalom 2015. évi liturgiáját Bahama-szigeteki asszonyok állították össze. Az imanapi mozgalom 1887-ben az Amerikai Egyesült Államokból indult el, s ma már földünk több mint százhetven országában ünneplik meg a különböző felekezetekhez tartozó keresztények. E napon azért gyűlnek össze, hogy egy adott országért – ebben az esztendőben a Bahamákért – könyörögjenek.

A világimanapi mozgalom az „informáltan imádkozni” jelmondathoz híven arra kínál lehetőséget, hogy a keresztény világ – a liturgiát összeállító asszonyok írásain keresztül – közelebbről megismerkedhessen egy-egy ország hétköznapjaival, az olykor csillogó felszín alatt rejlő komorabb valósággal, a helyi emberek küzdelmeivel, gondjaival.

Különösen is igaz ez a kettősség a Bahamai Közösségre, amelynek szigetei kedvelt turistacélpontok. Nemcsak luxushajók, amerikai nyugdíjasokat szállító óceánjárók kötnek ki itt szívesen: újabban távolabbról is odacsábulnak házasulandó fiatalok. Még Magyarországról is szerveznek tengerparti esküvőket a karibi térség fogalommá lett szigetcsoportjára, ahol az ifjú pár a kéklő tengeri háttérrel, vakító fehér homokban, szelíden susogó, árnyékot adó pálmafák díszletei közt, a lemenő nap fényében mondhatja ki a boldogító igent.

Ezt a ragyogást persze meg is kell tudni fizetni. A tengerparti szállodák busás árat számítanak fel szolgáltatásaikért. A Bahamák fővárosában, Nassauban található Atlantis Paradise Island Resort a világ legdrágább szállodái közé tartozik. A részét alkotó Royal Towersben található Bridge Suite 2012-ben „a világ tizedik legdrágább lakosztálya” címet nyerte el. Egyetlen ott töltött éjszaka huszonötezer dollárba kerül, ami közel hétmillió forintnak felel meg.

De még a csecsebecséket kínáló utcai árus is megpróbál mélyen belenyúlni a gyanútlan turista pénztárcájába, hiszen itt „szinte mindenki” – a lakosság negyven százaléka – az idegenforgalomból él. Elmondható tehát, hogy az ország fő bevételi forrása a turizmus. Kihasználva az Észak-Amerikához való közelséget, a forró, napos, de mégis nedves klímát, a fehér homokos strandokat s főleg az Atlanti-óceánnak a Golf-áramlat által itt mindig langyosan tartott vizét, bahamai és külföldi üzletemberek néhány évtizeddel ezelőtt az idegenforgalom nagyszabású fejlesztésébe kezdtek.

Évente mintegy három és fél millióan töltik szabadságukat e hétszáznál több szigetből álló országban, amelynek lakossága – becslések szerint – mindösszesen háromszázhúszezer főt számlál. Számos hollywoodi híresség tart fenn nyaralót a Bahamákon, hogy az év bármely időszakában ott időzhessen. A türkizkék tenger és a szinte örök napsütés mellett az ország gazdag növény- és állatvilága is vonzza a látogatókat. (Ráadásul a változatos fauna nélkülözi a mérges kígyókat.)

A szigetcsoport összterülete Magyarország felszínének csupán a hetedrésze. A területet még *Kolumbusz Kristóf* fedezte fel 1492-ben, pontosabban „csak” a mai San Salvadort, régebbi nevén Watling szigetét. Akkor mintegy negyvenötezer lucayan és arawak indián élhetett e térségben, akik közül legtöbben meghaltak az európaiak által behurcolt betegségekben, maradékukat pedig Hispániába vitték kényszermunkára.

Maguk a spanyolok sohasem telepedtek le a Bahamákon, az első európaiak a 17. században Angliából a vallási üldözés miatt elmenekült puritánok, valamint a kalózok voltak; utóbbiak jó rejtekhelyeket találtak az ezernyi titkos, védett kis kikötő között. Hozzájuk később az amerikai függetlenségi háborúban vereséget szenvedett királypártiak, majd még később az amerikai polgárháborúban legyőzött déliek csatlakoztak.

A 17. századtól – egy rövid időszaktól eltekintve – a britek kormányozták a Bahama-szigeteket, egészen 1973-ig, amikor is az ország független államként csatlakozott a Brit Nemzetközösséghez.

A mai népesség 85%-a afrikai rabszolgák leszármazottja, a fehérek a lakosság 12%-át teszik ki. De mint úgyszólván mindenütt a világban, kínaiak és indiaiak itt is színesítik a népességet.

Az ország komoly problémája, hogy egyre több menekült érkezik a „szomszédos” Haitiből. Érdekes arca van így a bahamai szegénységnek is: a haiti nyomorból ide menekülő családok lesznek ugyanis az új „haza” legelesettebbjei. A bahamai statisztikai hivatal 2004. évi jelentésének egy mondata a magyar olvasót is szíven ütheti: „A lakosság 9%-a kényszerül úgy élni, hogy három főnek kell osztoznia egyetlen szobán.” Magunk elé képzelhetjük a borsodi cigánytelepeket vagy az afrikai bádogvárosokat, ahol nem egy helyiségen, hanem egy ágyon osztoznak ugyanennyien. Nem véletlenül bélyegezte oly találóan „luxusszegénységnek” a bahamai létminimum alatt élők helyzetét egy újságíró.

Az imanapi liturgiából megismerhetjük azokat a súlyos problémákat is, amelyekkel az ott élők régebb óta kénytelenek együtt élni. A bahamai asszonyok azonban nem panaszkodnak, hanem a lábmosás történetének felidézésével mutatnak rá arra a „radikális krisztusi szeretetre”, amelybe fogódzva úrrá tudnak lenni a társadalmi nehézségeken. Az imádságokra, bizonyságtételekre figyelve felismerhetjük, miként változik meg a tinédzser anyák élete, ha a keresztény közösségben támogatásra lelnek. Vigasztalást és gyógyulást kaphat az AIDS-szel fertőzött ember, és Isten áldozatos szeretetének csodája láttán felébred a felelősség a teremtett világ megőrzése iránt…

E sorok írójának lehetősége volt találkozni *Annette Poitier* asszonnyal, aki nem csupán a világimanapi mozgalom lelkes bahamai munkatársa, hanem 2012 júniusáig a nemzetközi szervezet elnöki posztját töltötte be hat éven át. Ő egyébként tanítónőként dolgozik, és metodista. Felekezete kisebbség a 20%-ban anglikán, 32%-ban baptista, többségében (68%) tehát protestáns országban. A 2012-ben készült New York-i felvételen Annette Poitier a nemzetközi szervezet akkor frissen megválasztott igazgatója, *Rosangela Oliveira* mellett ül, akivel azóta is mély barátságot ápol, s akivel együttműködve dolgozták ki bahamai asszonytestvéreink az idei világimanap liturgiáját.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Rosangela Oliveira balján Annette Poitier

Rosangela Oliveira a következő üzenettel fordult az idei esztendő imanapjának ünneplőihez: „A Bahamák a világ egyik leggyönyörűbb szigetvilága. Ahogyan az ottani természetet átjárják az egymástól eltérő színek, úgy festik meg különféle árnyalatok az idei esztendő liturgiáját. A szigetek más-más színt mutatnak be, mégis egy közös céllal hívnak: »Jöjjetek, fürödjetek meg a mi Urunk, Krisztus végtelenül kiáradó kegyelmének óceánjában!«”

■ B. Pintér Márta

„A reformáció üzenetének el kell jutnia a hétköznapi emberekhez!”

Interjú a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület vezetőivel

Tizenöt évvel ezelőtt alakult újonnan a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület. Jelenlegi vezetőivel – *Szemerei János* püspökkel *(képünkön balra)* és *Mészáros Tamás* felügyelővel – a zsinati ülés alatt, a kerületi gyülekezeti elnökségek konferenciája előtt ültünk le beszélgetni a kerület jelenének és jövőjének kérdéseiről. *(Az alábbiakban a Horváth-Bolla Zsuzsanna által készített interjú szerkesztett változatát közöljük; a beszélgetés teljes terjedelmében egyházunk honlapján, az Evangélikus.hu címen olvasható. – A szerk.)*

Szemerei János püspök: A kerület elég nagy területi egység. Túl gyakori összejárásra nincsen lehetőség kerületi szinten, mégis van egy sajátos összetartás a régióban élők, így az itt élő evangélikusok között is.

Kezdetben a kerületek szinte független egyházként működtek, például különböző énekeskönyveket használtak… A dunántúli kerület nem sokkal a reformáció után, Magyarországon elsőként jött létre. Földrajzi és történelmi adottságunkból fakadóan a mi területünkön vannak a legmélyebb gyökerű gyülekezetek is. Tizenöt évvel ezelőtt tehát a legrégibb kerület alakult újjá. Ez nemcsak azt eredményezte, hogy tulajdonképpen a másik két kerület is „új” lett, hanem azt is demonstrálta, hogy egyházunk visszanyerte szabadságát. A rendezés az egyház morális kötelessége is volt. A helyzet ajándéka, hogy új szereplők, vezetők is bekerültek ezzel a felekezet életébe, akik más látást, új irányt képviseltek. Azt gondolom, hogy az egész egyház számára fontos küldetést is kapott ezzel a dunántúli kerület.

Mészáros Tamás kerületi felügyelő: Mindketten tagjai voltunk az 1997. évi zsinatnak, amely megalkotta az új egyházi struktúrát, és amikor az év február 22-én megszületett a döntés, hogy a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület megkezdheti szolgálatát, engem nagy öröm töltött el. Fontosnak tartom én is hangsúlyozni, hogy nem egy új, korábban nem létező kerület jött létre, hanem egy régi alakult meg újonnan és szerveződött meg 2000-re.

Visszagondolva erre a tizennyolc évre be kell vallanom, meg sem fordult a fejemben, hogy valaha is a kerület vezető tisztségviselője leszek. De azt láttam, hogy egyfajta történelmi igazságtétel történt. Nálunk minden a gyökerekre nyúlik vissza, és ez mind a mai napig pozitív hatással van az itt élőkre és az itteni gyülekezetekre.

– A kerület vezetőiként hogyan értékelik a kerület jelenét?

Sz. J.: A három egyházkerületet összehasonlítva ugyan közel hasonló lélekszámról beszélhetünk, de a dunántúli rendelkezik messze a legtöbb településsel és gyülekezettel. Mivel nagyjából ugyanannyi ember több településre és több gyülekezetre tagolódik, ebben a térségben sokkal inkább jellemző a szórványhelyzet, és kisebb gyülekezetekkel találkozhatunk. Kerületünk tehát több lelkészt igényel. Mivel azonban a kis gyülekezetekben szerények a feltételek, a jó és előremutató munkát végző lelkészekre könnyen „kivetik hálójukat” a nagyobb gyülekezetek… A mi kerületünknek nincsen budapesti, illetve Pest megyei gyülekezete, és az elvándorlás szempontjából sajnos ez is meghatározó tény. A főváros vonzása nem szűnt meg azóta sem, hogy újraindult a dunántúli kerület. Komoly kihívás, hogy bizonyos térségekben, ahol a népességfogyás miatt egy-egy gyülekezet elerőtlenedik, és nem tudja a lelkészi állást ott helyben fenntartani, milyen megoldással biztosítsuk, hogy az ige továbbra is hangozzék.

A SZERZŐ FELVÉTELE

M. T.: A Luther-konferencián hallhattunk egy előadást, amelyben az előadó a tőle megszokott vehemenciával és szarkazmussal szólt az evangélikusság jelenlegi helyzetéről. Szót kértem, és elmondtam, hogy ezt a véleményt igen „íróasztalízűnek” vélem, mert én ezt a fajta pesszimizmust a mi kis dunántúli gyülekezeteinkben nem tapasztalom. Ugyan reálisan látjuk, hogy fogyunk, illetve nem nagyon növekednek a gyülekezetek, de vannak jó példák. Ott, ahová egy jó, ötletekkel teli lelkész érkezik, a közösségek éledéséről lehet beszélni. Még ha ötödannyi evangélikus tartozik is hozzá, egy kiterjedt szórványt gondozó lelkész olykor ötször több munkát végez öt-hat településen – néha öt-hat templom gondjával –, mint az egyetlen „nagy gyülekezetet” pásztoroló kollégája. Lehet, hogy ez túlzónak hangzik, de épp a lelkészi ellátottság példáján, a körzetesítésben, a gyülekezetszervezésben számunkra nagyon fontosak azok a jövőbeli elképzelések, amelyek a február 20-i zsinaton is a törvényhozók elé kerültek: jelesül a körzeti hitoktatók és körzeti kántorok foglalkoztatásáról. Tudom, hogy fizetett állásokról beszélünk, de nem lehet egyszemélyes vállalkozásként tekinteni a dunántúli gyülekezetekre!

– Ez már előretekint az én következő kérdésemre, hiszen azirányt érdeklődnék, hogy a jelenből kiindulva miként látják a gyülekezetek jövőjét…

Sz. J.: A teremtő Isten gyönyörű képe, hogy a fák a létükhöz szükséges tápanyagokat, nedvességet a gyökereikkel szívják fel, hogy aztán kizöldüljenek, gyümölcsöt érleljenek. Azt gondolom, a mindennapi nehézségek közepette tudni kell, hogy a gyökereken keresztül sok minden mozgósítható ma is. A dunántúli, mély történelmi háttérrel rendelkező evangélikusság legkomolyabb erőforrása a múlt. Nem egyszerűen csak a történelem, hanem a történelem országútján övéivel járó hűséges Istennel megélt tapasztalat. Eleink Jézus Krisztusba vetett hite, a Szentírás szeretete, erőforrásként való használata olyan örökség, amely megtarthat minket is a mai idők viharaiban.

Régen, 1681-től egészen a száz évvel később kiadott türelmi rendeletig az emberek egyfajta korlátozott vallásszabadságban éltek. A Dunántúlon – a szabad királyi városok és a végvárak mellett – csupán megyénként két településen tarthattak nyilvános istentiszteletet az evangélikus hívek. De mégsem szoktak le a templomba járásról. Száz éven keresztül hatalmas távolságokból – volt, aki több mint száz kilométerről! – gyalog, lovaskocsival mentek templomba…

Az idei év szeptemberében Nemescsóba, az egyik artikuláris gyülekezetünkbe szervezünk egy különleges történelmi programot, amelynek a jelenlegi címe: *artikuláris találkozó.* Azt tervezzük, hogy gyalog fogunk elmenni Nemescsóba több helyről és irányból. A burgenlandi szuperintendens vezetésével az ott élők Rohoncról (Rechnitz) indulnak, mi pedig Bükről. Terveink szerint az egykor virágzó, de elpusztított evangélikus centrumot, Csepreget érintve jutunk el Nemescsóba, ahol a korabeli istentiszteleteket idéző alkalmat, megemlékezést tartunk, kulturális programot, kiállítást rendezünk.

Szeretnénk tudatosítani történelmünk feldolgozásában azt, hogy az a bizonyos száz év a lábainkkal megvallott hit tanúságtétele volt. Mi olyan evangélikusok leszármazottai vagyunk, akik a nagy ellenszélben is tartották az örökül kapott és Szentíráson tájékozódó hitüket. Fontos, hogy a mai korban is meghozzuk a magunk áldozatát. Ha nem hozunk áldozatot, nem lesz jövőnk.

M. T.: Jó alkalomnak látom a reformáció kezdetének ötszáz éves jubileumát a jövő kérdésének tekintetében. A *Facebookon* működik egy futócsoport, amelynek a mottója: „A reformáció megmozgat”. A tagok célul tűzték ki, hogy 1517 kilométert lefutnak – egyénileg vagy csoportosan – 2017-ig. Még ha magam nem csatlakoztam is hozzájuk, de családtagjaim részt vesznek a kezdeményezésben.

Az emléktáblák, szobrok, a kötetek kiadása mellett a gyülekezeteknek meg kellene ismerniük a reformáció igazi üzenetét. Tapasztalataim szerint sokan nemhogy a kilencvenöt tételt nem ismerik, de azt sem tudják, hogy miről szólt maga a reformáció. Nem tudatosul bennük, hogy reformátoraink az azt megelőző tizenöt évszázadot nem „dobták ki”, hanem hálásak voltak az Úristen megtartó kegyelméért. A Luther-könyvsorozat kiadása szép és nemes dolog, de ha a kötetek ott fognak porosodni a lelkészi irodák polcain, akkor nem érünk el vele semmit.

Vajon lesznek-e olyan férfi- vagy asszonykörök, amelyek végigveszik azt, hogy *Luther* mit írt, és mi az, ami számunkra ebből használható? A gyülekezeteknek terveket kellene beadniuk arra vonatkozóan, hogyan képzelik el a fejlődést. Élő, eleven projektek kellenek, ifjúsági és baba-mama klubokat kellene létesíteni, embereket megmozgató alkalmakat tartani, mert ezek a gyülekezetek újraéledését hozhatnák el. Szerintem ezzel ünnepelnénk méltóképpen a reformációt.

– Hogyan lehet a keresztény hit az emberek mindennapi életének része?

Sz. J.: Az egyház mintha idegenül mozogna a világban. Mintha szakadék lenne hitéletünk és mindennapjaink között. A reformáció legnagyobb tette az volt, hogy bevitte az evangéliumot a hétköznapi életbe. Az emberek az anyanyelvre lefordított Biblia útmutatásán keresztül szemlélhették a világot, annak segítségével tudtak tájékozódni, véleményt alkotni.

Énekkincsünk megbecsülése sem azért fontos, hogy énekeljünk, hanem hogy a lelkünk Isten és egymás hullámhosszára hangolódjon. A közös éneklés közösséget teremthet, és ahogy egykor, akár a családokon belül is létrejöhetnek „minigyülekezetek” is. Luther a kátékat a családfőknek, tanítóknak adta, mert azt tartotta kívánatosnak, hogy az emberek mindennapi életét járja át a hit. Ha változást szeretnénk, nem csupán az ünnepeken és vasárnapokon van szükségünk Isten igéjére, hanem hétköznapjaink részévé is kell válnia!

M. T.: Gyakorló hitoktatóként azt érzem, hogy a gyerekek mindennapokban való eligazodását kell segítenünk a hitoktatásban is. Fontos a szentírásbeli történetek megtanítása, de még fontosabb, hogy a bibliai szereplők példáján keresztül megtanulják, miképpen kell lehetetlen helyzetekben is Istenre hallgatni, hagyatkozni.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

Korhű eszközökkel újranyomtatják a vizsolyi Bibliát

Az eredeti helyszínen, korhű nyomdagépen és papírra újranyomtatják a vizsolyi Bibliát. A reformáció közelgő ötszázadik évfordulójához kapcsolódó munka múlt szerdán kezdődött meg a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsolyban. Közelebbről *Rákóczi Zsigmond* erdélyi fejedelem egykori kúriájában, egy 16. századi technikával működő, vízimalom-meghajtású, rongypapírt gyártó manufaktúrában készül korhű nyomdagépen a vizsolyi Biblia 21. századi fakszimile kiadása, melynek nyomtatását február 18-án *János evangéliumának* első két oldalával indították.

A Vizsolyi Biblianyomtató Műhely vezetője, *Daruka Mihály* néhány éve határozta el, hogy 2017-re, a reformáció elindulása ötszázadik évfordulójának a tiszteletére kinyomtatja eredeti formájában, eredeti eszközökkel és technikával kétszáz példányban a vizsolyi Bibliát. A műhelyt abban a házban állították fel, ahol annak idején a 16. század egyik legjelentősebb magyar nyomdásza, *Mantskovit Bálint* kinyomtatta a *Károli Gáspár* református lelkész által lefordított, első teljes magyar nyelvű Bibliát.

Tőkés László volt református püspök, az Európai Parlament képviselője a nyomtatás megkezdésekor Vizsolyban azt mondta: egyháztörténeti, művelődéstörténeti és nyelvtörténeti esemény volt az a nap, amikor nyomtatott formában is megérkezett Magyarországra a Biblia, az „Írás”.

Károli Gáspár a Biblia magyar nyelvre fordítását 1586-ban kezdte meg *Rákóczi Zsigmond* erdélyi fejedelem és *Dobó István* erdélyi vajda támogatásával, több református lelkésztársa segítségével. A Károli-Biblia nyomtatását 1589. február 18-án kezdték el, és 1590. július 20-án fejezték be. Ez idő alatt hétszáz-nyolcszáz példány készült. Mára ötvennégy példány maradt fenn, melyek közül huszonnégy található Magyarországon. ■ MTI

FOTÓ: VAJDA JÁNOS

HIRDETÉS

Nyugdíjas papnék és papnők konferenciája

Visszapillantás előretekintéssel címmel rendezik meg a nyugdíjas papnék és papnők konferenciáját március 28-án, 9.30-as kezdéssel a Deák téri gyülekezet nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.). Mindenkit szeretettel várnak a szervezők. Jelentkezni lehet az országos iroda női missziói szolgálatának címén (1091 Budapest, Üllői út 25.), illetve *Szebik Imrénénél,* a 20/824-3441-es telefonszámon.

Lovagias ügy a Kápolna Színpadon

A tizenöt évvel ezelőtt alakult dunaalmási Öregmalom Színtársulat előadásában mutatták be *Hunyady Sándor Lovagias ügy* című darabját február 21-én, szombaton este a kőbányai evangélikus gyülekezethez tartozó Kápolna Színpadon. Az 1935-ben a Pesti Színházban *Kabos Gyula, Gombaszögi Ella, Ráday Imre* és *Muráti Lili* főszereplésével bemutatott darabot sokan talán már csak a Magyar Televízió régi filmeket vetítő sorozatából ismerik, népszerűsége azonban máig töretlen.

Gizike (Sineger Eleonóra) iránt Virág úr (Entz László)…

Emberi dráma, tragédia és bohózat elegyedik Virág úr, az egyszerű kisember és Salgó Pali, a főnök unokaöccsének konfliktusában. Az emberi érzések: a pillanatnyi harag, majd a megbánás, a megbocsátás, a sértettség és a szégyen, a kisember megalázottságának feldolgozása, a fiatal főnök rokon belső harca, valamint a történet ebbe belefonódó másik szálán a fiatalok szerelmének kibontakozása mindig aktuális.

A premier alig egy hónappal ezelőtt már – ahogy mondani szokás – zajos sikerrel és vastapssal lezajlott Dunaalmáson, *Csokonai Vitéz Mihály Lillájának* lakóházában, az idén januárra megújult-megszépült dunaalmási művelődési házban.

A darab rövid tartalma: az idősödő főkönyvelő, Virág úr reménytelenül és a maga módján esetlenül szerelmes kissé molett titkárnőjébe, Gizikébe, aki viszont az „érdekkörébe" tartozó más férfiakkal tart fenn kapcsolatot, és persze a cégtulajdonos könnyelmű, nőcsábász unokaöccsébe, Salgó Paliba is szerelmes – aki azonban máshol érdekelt. Az irodában nézeteltérés támad egy félreértett, elcuppant puszi miatt, és a dolgok odáig fajulnak, hogy egy drámai pillanatban Pali felpofozza Virágot, aki a főnöktől elégtételt követel. Salgó Alfréd, a főnök úr hajthatatlan, Virágnak mennie kell, s így családja egzisztenciája komoly veszélybe kerül. A becsületsértések miatt az ügy igazi lovagias üggyé válhat.

Vajon lesz-e ereje Virágnak párbajozni, vagy van más megoldás is? Mi lesz Virág családjával, felnőtt leányával, Babával? *Hunyady* – a rá jellemző humorral és bájjal – szerelmi történetet formál, és a szeretet erejével oldja meg a kibékíthetetlennek látszó ellentétet.

Nem véletlen, hogy az értelmiségi pályán elismerést és nevet szerző, egy baráti társasághoz tartozó amatőr színjátszók (vállalkozó, orvos, gyógyszerész, közgazdász, tanár, újságíró, vegyészmérnök, lapszerkesztő stb.) éppen ezt a darabot adták most elő, kétéves próbafolyamatot követően. Utóbbi indoka, hogy aktív munkájuk, számos elfoglaltságuk és csekély szabadidejük mellett a művet komolyan véve, azt minden ízében megtanulva és megélve nem lett volna szerencsés sietve színpadra állítani az egyébként jelentősen meghúzott eredeti darabot, amelyet így is bő két órában, három felvonásban játszottak el.

Az előadás számos érdekességét sorolva megemlíthetjük, hogy rendezője, a főszereplőt, a Virág urat alakító *dr. Entz László* profilvezető érsebész, egyetemi tanár, a Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika orvosa, aki a színtársulat főrendezője is. A női főhőst, Gizikét, a gépírókisasszonyt *dr. Sineger Eleonóra* pszichiáter, addiktológus, természetgyógyász keltette életre; Salgó Alfrédot, az aranyszívű, de fegyelmet követelő cégvezetőt pedig *dr. Stifner Gábor,* a Kossuth Rádió kiemelt szerkesztője alakítja, akinek hangját hétről hétre irodalmi és közéleti műsorokban hallhatják a rádióhallgatók. Ők és a további szereplők – *Károlyi Dóra, Pataky Péter, Albert Zsuzsa, Nikl Antal* és a két fiatal: *Görög Zsófia* és *Csokonai Vitéz Dániel* – egymást félszavakból is értik, így a közös munka eredménye olyan értékes, érzékeny, nívós előadás lett, amely elfogultság nélkül szívet-lelket melengető. (Bár tény: e sorok írója két éven át végszavazott a darab egyik szereplőjének, így bejelenti elfogultságát.) A drámai jelenetek csendje után poénjaik sokszor megnevettették a nézőközönséget. Azonban ha „félszavaknál is többre" lett volna szükség, akkor olyan segítőt kaptak Entz főrendező úr feleségében, *Sárikában,* aki már a rezdülésekből tudta, mikor kél el egy kis külső szövegtámogatás.

A darab szövege, szóhasználata, nyelvi humora – mert nem „akármilyen író": *Bródy Sándor* író-újságíró és *Hunyady Margit* kolozsvári színésznő fia, *Hunyady Sándor* írta – öröm az anyanyelvüket szeretőknek, így a bemutató napja, február 21-e, az anyanyelv nemzetközi napja méltó módon megünnepeltetett.

BENKÓCZY PÉTER FELVÉTELEI

…és Salgó úr (Stifner Gábor) is gyengéd érzelmeket táplál

A társulat – tagjai közt egyébiránt teljes az ökumené, evangélikusságunk természetesen reprezentálva van – fellépett már Komáromban, Tatán, Almásfüzítőn, Balatonföldváron és Pesthidegkúton, a Klebelsberg Kunó Művelődési Házban – idén is oda tart a darab, a kőbányai evangélikus színpadon tulajdonképpen a budapesti premiernek lehettek tanúi a nézők.

A színtársulat mecénása *dr. Vidovszky Ferenc,* aki vállalkozóként menedzseli a csapatot, azonban színpadra ő maga nem lép, a próbák folyamatát élvezi és intézi, szervezi az ügyesbajos dolgokat. Evangélikusként örömmel vitte a darabot a kőbányai evangélikus „világot jelentő deszkákra". Ő és felesége, Sineger Eleonóra emellett a dunaalmási Öregmalom Életmódházat is együtt álmodták és valósították meg, harmóniát, testi-lelki egészséget kínálva az odalátogatóknak.

S még egy evangélikus vonatkozás: a díszleteket *Jásdi Beáta* és férje, *Kotsis László* készítette. Bea hetilapunk és a *Híd* magazin rendszeres szerzője.

■ Stifner-Kőháti Dorottya

Az Öregmalom Színtársulatról: a társulat 2001-ben jött létre Dunaalmáson, egy középkori malom teraszán rendezett baráti összejövetelen, ahol néhány színházat szerető, irodalmat kedvelő ember összefogott, és elhatározták, hogy műkedvelő színielőadásokat fognak rendezni saját maguk és szűkebb környezetük szórakoztatására. A repertoárban az elmúlt tizenöt évben szerepelt *Nádassy László* és *Rejtő Jenő Jutalomjáték* című darabja; *Theodore Mouche Pezsgős vacsorája; Thornton Wilder Házasságszerző* című színműve a híres musicallel összedolgozva, a *Hello Dolly; Molnár Ferenc Doktor úr* című bohózata; *Hubay Miklós A zsenik iskolája* című egyfelvonásosa; *Vaszary Gábor Bubusa* és *Csathó Kálmán Lillája.* Utóbbi az eredeti helyszínen: Dunaalmáson, *Csokonai Lillájának* házában…

A társulat tagjai szabadidejükből áldoznak a próbákra, előadásaikat maguk finanszírozzák, belépődíjat nem, csak adományokat fogadnak el, amelyet mindig jótékony célra ajánlanak fel; ezek között egyházi szolgálat vagy kulturális célok egyaránt megjelentek már. A szombati előadás alkalmával befolyt adományokkal a társulat az (evangélikus) Kápolna Színpad Alapítványt támogatta.

Noel Richards 60

Csiszér László

Magánéletében is párjával, Triciával

Budapesten ünnepelte hatvanadik születésnapját a modern dicsőítő zene úttörője, *Noel Richards.* Az *Ez az a nap!* szervezőirodával másfél évtizede személyes kapcsolatot ápoló brit zeneszerző-énekes február 22-i életműkoncertjére tizennégy országból – még Kanadából és az Egyesült Államokból is – érkeztek barátok, tisztelők, rajongók… Az Akvárium Klub színpadán nemcsak legismertebb dalaikat szólaltatta meg Noel és együttese, de a muzsikus új, hitvesével közösen komponált albumának számaiból is elhangzott néhány, kettejük előadásában. A külföldi és magyar kollégák többnyire természetesen szintén dalokkal tolmácsolták születésnapi áldáskívánásukat, így áldásokban – közel három órán át – az ünneplő keresztény közönség is részesülhetett.

■ Szabó Dávid *felvételei*

A hal(l)hatatlanság hangjai

Egy utcalány felesel sértődötten pár nagyhangú bevándorlóval a kilencvenes évekbeli Berlin egyik forgalmas utcáján; nem sokkal odébb, a város egyik zsúfolt terén utcazenész énekli a *Hotel California* című rockdalt; közben egy önjelölt hittérítő kiabál az összeverődött járókelőknek egy

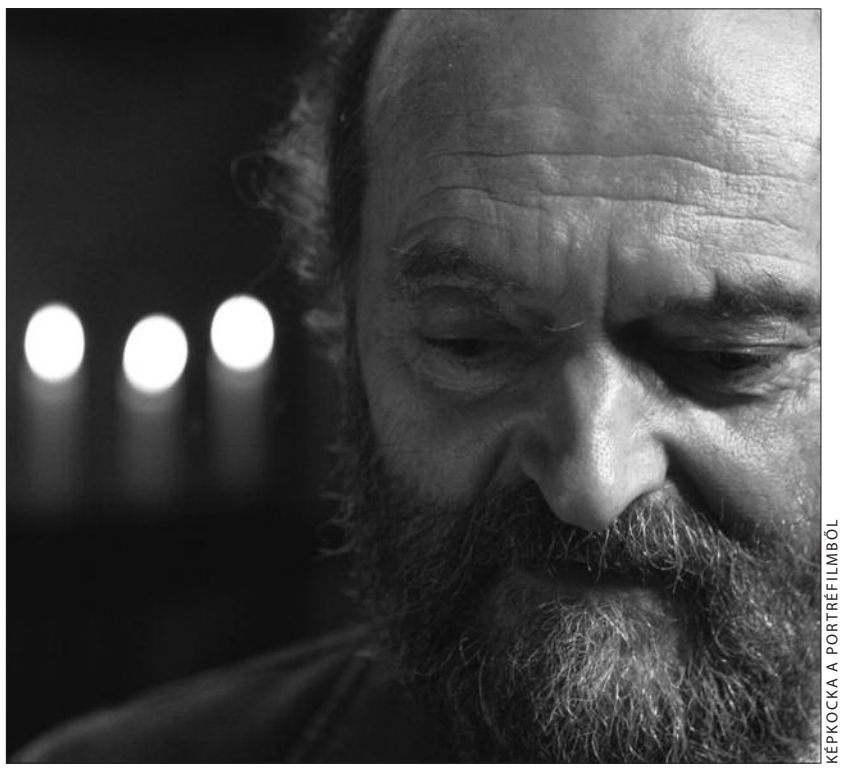

KÉPKOCKA A PORTRÉFILMBŐL

körülkerített park előtt, míg mögötte egy közönyös közmunkás szemetet szed. A képek alatt mindvégig zene szól – bár ezt csak mi halljuk, akik az *Arvo Pärt* nevű, észt származású „kortárs egyházzeneszerzőről" szóló portréfilmet nézzük a Budapest Music Center kottatárában február 11-én, alkonyattájt.

A Magyarországi Észt Intézet nyolcalkalmas vetítéssorozata az idén nyolcvanéves, kevésbé közismert komponista előtt tiszteleg. A fentebbi jelenetek *Dorian Supin És lőn este és lőn reggel* című filmjéből valók, amely egyfajta előszóként is szolgálhat a soron következő alkotásokhoz. Mindegyik az Arvo Pärt-féle, archaikusan modern atmoszférát igyekszik felmutatni, a legtöbb esetben játékfilmes aláfestésként használva a műveket. Az első ízben megtekintett mozgókép azonban inkább a hangokon innen, valamint a szavakon túl próbál ösvényt keresni a szerző egyszerre rejtekező és nyitott személyiségéhez, zenei lény(eg)éhez.

A rendező amolyan költői montázstechnikát használ, így a mármár impresszionista munka szinte semmit sem mutat meg az egyébként rendkívül hányattatott életútból (szovjet elnyomás; emigránslét Bécsben, illetve a film egyik fő színteréül szolgáló hajdani Német Demokratikus Köztársaságban), inkább különböző hétköznapi helyzetekre fekteti a hangsúlyt. Családi események, koncertpróbák, lemezfelvételek váltják egymást, illusztratív, ugyanakkor áttetsző kulisszákat képezve a hangzó anyagnak.

De hiszen a bevezetőben említett urbánus környezet is valamifajta lepel volt a láthatatlan valóságon. Ezért ezeken az akár semlegesnek vagy érdektelennek tűnő történéseken túl is találunk valamit, ami csak a zene nyelvén fedheti fel magát. A ritkán megszólaló szerző szavainak (pont a sok „hallgatás" miatt) nagyobb súlyuk van, mint ha – egy hagyományos portréhoz hűen – folyamatosan beszédre lenne kényszerítve. „Én vagyok az Alfa és az Ómega, kezdet és vég" – mondja *Arvo Pärt* a Bibliát idézve arról a „kimondhatatlan személyről", aki mintegy átlépi az általa írt darabok határait…

Kolozsi László zeneesztéta a vetítést követő kötetlen beszélgetésben a nyugati és a keleti művészet közti különbségekre hívta fel a figyelmet, utalva a szóban forgó szerző „ortodox" habitusára, amely mindinkább az ikonfestők spirituális többletét hordozza magában. Ez az alkotáslélektanilag, illetve teológiailag is megközelíthető, teremtő többlet – ha például a nyugat-európai reneszánsz festészetet vesszük az összehasonlítás alapjául – nagyon egyszerűen abban ragadható meg, hogy az adott művész nem ábrázolni kívánja tárgyát (az ikonfestők esetében Istent vagy a szenteket), hanem jelenvalóvá tenni, hogy aztán az csodával határos módon feszítse szét a mű formai kereteit, és nyilatkoztassa ki magát.

Kolozsi László egy ismerősének a történetét is megosztotta a hallgatósággal. Az orosz származású, egyébként szintén zeneszerző barát Oroszországból – szó szerint a hátán hordozva – hozta haza Magyarországra haldokló nagyanyját, hogy otthon ápolhassa. Elmondása alapján amikor már végleg elfogyott minden ereje, úgy érezte, hogy kilép a testéből, és úgy viszi az alig lélegző testet tovább. „Mert ezek azok a pillanatok, amikor valami új, valami ismeretlen tapasztalattal gazdagodunk; érzelmeink félénk elfogódottsággal elnémulnak, minden elhanyatlik bennünk, csönd keletkezik, s ez az új tapasztalat, melyet senki nem ismer, ott áll a csönd kellős közepén, és hallgat" – írja *Rainer Maria Rilke* egyik lírai levelében.

Ebből a csöndből születik Arvo Pärt felkavaró, ugyanakkor megnyugtató zenéje, bensőséges megközelíthetetlenséggel. Hangot adva valami olyasminek, ami talán még akkor is érzékelhető, ha a hangszerek már nem szólnak, és a zeneszerző is megpihen. Csak a lélek harangja visszhangzik tovább.

■ PAPP MÁTÉ

Örök befogadás

Isten hozott! – Interjúkötet apaságról, anyaságról

Mostanában – amikor épp nem verset, mesét vagy mondókát olvasok a lányainknak, hanem valami „felnőttesebbet" a magam örömére – szívesen böngészek egy örökbefogadásról szóló blogot. Nem mintha érintett lennék; egyszerűen csak anyaként és újságíróként is érdekel, hogy vajon az örökbe fogadó szülők is átélik-e azt, amit mi *Anna* és *Lilla* születése után: olyan volt, mintha mindig is velünk lettek volna, mintha mindig is így, hárman, majd négyen alkottuk volna a családot.

E kíváncsiság okán-e vagy más miatt, nem tudom biztosan, mindenesetre a Heti Válasz Kiadó tavaly novemberben megjelent, *Isten hozott! – Vallomások apaságról, anyaságról* című interjúkötetében is egy hasonló témájú beszélgetés érintett meg a legjobban. *Gál Magdolna* egykori magyartanár egyedül fogadott örökbe és nevelt fel négy tartósan beteg gyermeket; ennek szépségeiről és nehézségeiről mesélt nagy nyíltsággal *László Dóra* kérdéseire válaszolva.

Természetesen a többi tizenhat interjút is nagy érdeklődéssel és megelégedéssel olvastam. A szerzők és *Szőnyi Szilárd* szerkesztő jóvoltából, nem utolsósorban pedig az interjúalanyoknak köszönhetően, ezúttal is igényes és tartalmas könyv született. A korábbi öt kötethez hasonlóan ebbe a gyűjteménybe is olyan beszélgetések kerültek be, amelyek nemcsak a felszínt kapargatják meg, hanem a mélybe – sőt mi több: a magasba, a Magasságos felé – is néznek.

Kik szólalnak meg? Az előszóból idézek: „Gyermektelenek és sokgyermekesek, meddők és örökbefogadók, anyák és apák. Az életét a gyengéd születésre feltevő bába és az orvos, aki immár évek óta nem végez abortuszt. Szerzetes és lelkésznő *[az evangélikus Bálintné Varsányi Vilma]*, a sérült fiát gyászoló, majd egyéni tragédiája tapasztalatait mások szolgálatába állító anya. Akik nélkül nincs gyerekkor: a nagy magyar mesélő *[Csukás István]* és a minden családban otthonos gyermekdalszerző *[Gryllus Vilmos]*. A Böjte Csaba egykori »árvájából« lett szászvárosi nevelőnő, a Németországból visszatért gyermekszívsebész és a megejtően hiteles politikusfeleség. A népszerű tejesember, igazgatónő Belgiumból és a hitvese fél veséjével élő családapa."

Olyan nők és férfiak, teszem hozzá már én, akik „Isten hozott!" felkiáltással fordulnak a gyermekekhez, legyen szó akár a sajátjaikról, akár másokéiról, egészségesekről vagy betegnek/problémásnak tituláltakról, nélkülözésben vagy bőségben nevelkedőkről. Rájuk bízattak – és ők, a Mindenható segítségével, a tőlük telhető legjobbat, legtöbbet adják, hogy méltók legyenek e bizalomra.

„Nekem mindig erőt adott, hogy egyszer kimondtam: örökbe-örökre. Az örökbefogadás: örök befogadás…" – fogalmaz a már említett interjúban Gál Magdolna arra válaszolva, hogy szerinte mi a sikeres adoptálás receptje.

Ízlelgetem a szavakat: „örök befogadás". És akkor rádöbbenek, hogy végső soron gyermekeink nevelése közben mindannyian ezt tesszük: örökre befogadjuk őket a szívünkbe – mint ahogy Krisztus is befogadott minket Isten dicsőségére (vö. Róm 15,7b).

■ – VITÁLIS –

Isten hozott! – Vallomások apaságról, anyaságról. Heti Válasz Kiadó, 2014. Ára 3300 forint.

Az életöröm nagy festője

Csók István emlékezete

Kellenek az évfordulók, hogy megemlékezzünk kedves festőinkről, újból fölfedezzük, megkeressük régi alkotásaikat. Sokszor ez az új találkozás megfakítja a róluk kialakult képet, más megvilágításba helyezi; *Csók István* esetében friss ragyogásban látom gazdag munkásságát. Hosszú életében (kilencvenhat év adatott neki) fölfelé ívelt pályája, és a teljesség igézetében élt.

Sétálva a Magyar Nemzeti Galéria kincsei között, mindig megkeresem első, nagy sikerű képét: *„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" (Úrvacsora).* Egresi parasztlányok lépdelnek az evangélikus templomban. Lágy szövésű tónusa, az oltárterítő leheletszerű finomsága, a jézusi csend a lélek kitárulkozását örökíti meg. Csak ámul az ember, ha a dátumot olvassa: a festményt mindössze huszonöt évesen alkotta a Münchent, Párizst megjárt ifjú mester.

Fontos állomása munkásságának az *Árvák* című képe, amelyen a kék színek sokaságát kereste. A *Báthory Erzsébet* a történelem kegyetlenségét mutatta föl. Franciaországi hét termékeny évéből a *Műteremsarok* és a *Thámár* emelkedik ki, gyönyörű aktok sorozata…

1911-ben hazaköltözött, s attól kezdve Budapesten élt. Idehaza érte el művészete tetőpontját remek tájképeivel, virágcsendéleteivel, valamint a kislányáról, *Züzüről* festett ciklusával.

Züzü portréi végigkísérték életét. Hétköznapok és ünnepesték váltakoznak a színdús kompozíciókon. Mintha végleg letisztult volna, egyszerűbb és líraibb. Züzü karácsonya csupa csillogás, betegsége csendes szomorúság. Kis csodák, a család szeretetteljes életének órái elevenednek meg.

Találóan fogalmazott *Végvári Lajos* művészettörténész: „Formai kultúrája és lelki elköteleződése egyaránt *Renoir* rokonává tette. Hozzá hasonlóan művészetében a nő, akár divatos ruhájú figura, akár akt, rendkívül nagy szerepet játszik. A francia festőre emlékeztet érett műveinek színessége, atmoszferikus gazdagsága is."

CSÓK ISTVÁN – ÚRVACSORA

Csók István születésének százötvenedik évfordulóján a Várkert bazárban gyűjteményes kiállítás nyílt *Csók – A derűs élet festője* címmel. Sikeres válogatás, hiszen a festő a legnépszerűbb képek gazdája. A július elejéig látogatható időszaki tárlaton megtekinthető mintegy hetven alkotás a szépség, a derű és az öröm üzenetét közvetíti. Kiegészítve személyes tárgyaival, legelőbb saját festőállványával, amelyen a sok remekmű készült. És a finom tanulmányrajzok, ötletek, kísérletek a megújulás szándékával…

Nem volt újító, mint *Rippl-Rónai*, de művészete őrizte a nagybányaiak minőségét. Nem hozta föl korának problematikus mélységeit, de mindent felhasznált, beépített képeibe. Kevés olyan mestere volt a színeknek, mint ő, és kevesen tudtak annyi életörömet és szépséget megfogalmazni.

Mai, tragédiákkal, kis háborúkkal teletűzdelt világunkban jó megmerítkezni Csók István üde, tavaszi festészetében. A magyar népi viselet színességében. A tiszta-szép arcok hitet és reményt sugároznak a messzi évszázadból, nem múló ragyogással.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Amerikai önkéntesként Magyarországon -

„Az öröm új forrását fedeztem fel az evangélikus énekekben”

▸ *Kristell Caballero Saucedo* fiatal, afromexikói származású, világot járt politológus és spanyol szakos tanár. Nagy lendülettel érkezik a találkozóra, energikusan gesztikulál. Az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház (Evangelical Lutheran Church in America, ELCA) szervezésében önkéntesként vesz részt a *Fiatal felnőttek világméretű misszióban* nevű programban. Magyarországi szolgálatáról, tapasztalatairól, a magyar nyelv nehézségeiről, a kisebbségek helyzetéről kérdeztük.

ERIN STRYBIS FELVÉTELEI

– Hogyan került Mexikóból az Egyesült Államokba?

– Mexikóban, Morelos államban születtem. Édesanyám második házassága révén költöztünk Minneapolisba, Minnesota államba, amikor tizenegy éves voltam.

– Ez elég nagy váltás: Mexikó déli tartományából az Egyesült Államok legészakibb tagállamába. Hogy viselte?

– Valóban, nagyon meleg éghajlatú vidékről származom, amely közel esik az Egyenlítőhöz. Emlékszem, novemberben érkeztem meg Minnesotába, és elszörnyedtem: Úristen, mit keresek én ezen a hideg helyen?! A másik emlékem a nyelvvel folytatott küzdelem; az elején semmit nem értettem az általános iskolában. Tele voltam félelemmel, és magányosnak éreztem magam. Az osztálytársaim viszont sokat segítettek, nagyjából egy év alatt sikerült elsajátítanom az angol nyelvet, és új barátokra is leltem.

– Az egyetemen már nem kellett a nyelvvel megküzdenie. Miért a St. Olaf Főiskolát választotta?

– Nem rendelkeztem evangélikus háttérrel, katolikusnak kereszteltek. A St. Olaf norvég alapítványi magánfőiskola, az oktatás színvonala magasabb, mint az állami intézményekben. A csoportok itt kisebbek – nem akartam kétszáz hallgatóval együtt hatalmas termekben tanulni. Nagyon fontosak voltak számomra a kis csoportos szemináriumok, a legnagyobb csoport létszáma sem haladta meg az ötven főt. Emellett a főiskola jól szervezett ösztöndíjas rendszerben működik, és egy nagy területen elhelyezkedő, gyönyörű kollégiumban lakhattam.

Politikatudományból és spanyol nyelvből diplomáztam 2013-ban. A következő évben Fulbright-ösztöndíjasként kutattam Mexikóban, a témám az afromexikóiak etnikai kisebbségi jogainak alkotmányos elismerése volt. Brazília után Mexikóban él a legtöbb afrikai leszármazott, akik keveredtek az őslakosokkal, de Mexikóban volt a legnagyobb a felszabadított feketék aránya.

– Kinézetre is afromexikói leszármazottnak tűnik; a saját családfáját is kutatta?

– Nos, igen, erős a gyanúm, hogy édesapám afrikai származású. Nagyon nehéz ennek utánajárni, de ő Veracruzban született, és ez volt az afrikai rabszolgák Mexikóba irányuló kereskedelmének fő tengeri kikötője. Mexikó azonban egy nagy olvasztótégely, nagyon nehezen lehet pontosan feltérképezni valakinek a családfáját.

– Éppúgy, mint Közép-Európában. El is jutott Veracruzba?

– Nem, a dél-mexikói Oaxacába mentem; ez az állam általában – Chiapas és Morelos mellett – a zapatista mozgalomról ismert. Ez volt az első mexikói állam, amely alkotmányában elismerte az afromexikóiak különálló etnikai népcsoport státuszát.

– Hogyan került kapcsolatba az ELCA „Fiatal felnőttek világméretű misszióban” elnevezésű projektjével?

– Nagyon sok hallgató jelentkezik a diploma megszerzése után erre a programra, igen népszerű. Először a Dél-afrikai Köztársaságban töltött, egy hónapos szemináriumon hallottam róla, az egyik hallgató ott vett részt a misszióban. Később, amikor a legjobb barátomat látogattam meg Mexikóban, kiderült, hogy az ő egyik ismerőse az ottani programban dolgozik. Találkoztunk, és sokat beszélgettünk a projektről, nekem is megtetszett a lehetőség. Be is adtam a jelentkezésemet, és néhány bevezető interjú után túljutottam az első körön. Ezután Wisconsinba kellett mennem egy háromnapos meghallgatásra.

– Hosszadalmas folyamat…

– Igen; először bemutatták a programot, utána további interjúkban mérték fel, kinek melyik projekt felelne meg a legjobban. Engem a középeurópai és az egyesült királyságbeli programhoz irányítottak, mert én eredetileg is Európába szerettem volna menni. Az Egyesült Királyság volt a célom, mivel az angolt anyanyelvi szinten beszélem.

– Talán Spanyolországba is jelentkezhetett volna.

– Ott nincs jelen a program. Európában csak Magyarország és az Egyesült Királyság szerepelt a kínálatban. Az Egyesült Királyságból elutasították a jelentkezésemet, így hát választanom kellett Dél-Afrika és Magyarország között. Egy hétig gondolkoztam. Az afrikai vagy a dél-amerikai missziós szolgálat nagyon sablonosnak tűnt, én valami mást szerettem volna csinálni. Ezenkívül arra is kíváncsi voltam, hogyan fogadnak egy színes bőrűt Európában. Afrikában nem nagy szó feketének vagy félvérnek lenni, nem nagyon különböztem volna a helyiektől. Itt viszont különleges vagyok, noha sok ember zavarba jön, amikor találkozunk, mert románnak néznek. Persze szerintem a napnál is világosabb, hogy nem Európából származom.

– A magyarországi szolgálat helyszíneit, a feladatokat Ön választotta?

– Semmit sem tudtam a magyarországi szolgálatról, csak egy hónappal az ideutazásom előtt tájékoztattak a részletekről. Mindent előre rögzítettek: az utazást, a helyszíneket, a feladatokat, nekem tehát csak meg kellett érkeznem. Tavaly, szeptember elején kapcsolódtam be a programba Budapesten, és július elejéig leszek itt; akkor lesz Szlovákiában egy találkozó, ahol megvitatjuk a tapasztalatainkat a többi önkéntessel.

– Minden résztvevőt családnál helyeznek el?

– Nem, tulajdonképpen én vagyok az egyetlen, akit egy család fogadott be. A program magyarországi koordinátora, *Fabiny Kati* ajánlotta nekem *Zászkaliczky Zsuzsáékat.* Nagyon szerencsésnek mondhatom magam, hogy velük lehetek; a többiek bérelt lakásban laknak, egy önkéntes pedig öregek otthonában. Központi irodánk nincs, a régió koordinátora *Miriam Schmidt,* aki a pozsonyi nemzetközi gyülekezetben – Bratislava International Church – szolgál lelkészként. Ő felel az összes önkéntes ellátásáért Közép-Európában, ő irányítja az itteni programot.

– Vannak más helyszínek is Budapesten kívül?

– Van egy-egy önkéntesünk Békéscsabán és Szarvason, kettő a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégiumban, és volt egy Nyírteleken is, de ő az idén elment, mert bezárták a fogadó intézményt. Miriam szeretné a programot tovább bővíteni Közép-Európában.

– Hogyan érezte magát, amikor megérkezett Budapestre? Az új környezetbe való beilleszkedésről már bőven volt tapasztalata…

– Most is nagyon gyorsan alkalmazkodtam az új környezethez; valóban, már többször kerültem hasonló helyzetbe. Nagy változás volt a kollégiumba költözésem is, noha az Minneapolison belül történt. Viszont otthon inkább alsó középosztálybeli, kevert lakosság körében éltünk, a kollégiumban pedig inkább felső középosztálybeli, fehér bőrű egyetemisták vettek körül. De hat hónapot töltöttem Argentínában is, ösztöndíjasként. Tanulom a magyar nyelvet, mert érdekel, de a szolgálatban nincs rá szükségem.

– Azért ez a szolgálat jellegétől is függ.

– Természetesen, de én spanyol és angol nyelvet tanítok, ehhez nem előfeltétel a magyartudás. Meg szeretnék tanulni magyarul, járok magántanárhoz, de a sok teendő mellett nagyon kevés időm marad erre. Mikor hazaérek, inkább a fogadó családommal szeretnék minél több időt eltölteni – ez sem kedvez a nyelvtanulásnak. Elég nehéz a magyar, mert nem hasonlít egyik európai nyelvre sem. Hullámvasúton érzem magam: néha nagyon jól el tudok beszélgetni magyarul, máskor viszont a legegyszerűbb kifejezések sem jutnak eszembe. Kedvenc szavam a „ceruza”, illetve a „ja” és a „na” mondatszók; nagyon tetszik, ahogy ezeket a magyarok használják.

– Melyek a missziós feladatai Budapesten?

– Három helyszínen teljesítek szolgálatot. Asszisztensként a spanyoltanár munkáját segítem a fasori evangélikus gimnáziumban; együtt csoportos feladatokat dolgozunk ki, illetve beszédgyakorlatokat tartok.

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban angolt tanítok, főleg kis, két-három fős csoportoknak; itt szintén a beszélt nyelv gyakorlása a fő tevékenység. Nagyon hasznos a tanulóknak, hogy az élő nyelvet hallhatják egy anyanyelvű tanártól. Mindenféléről beszélgetünk. Egyszer például előadást tartottam a hálaadás napjáról az őslakos indiánok szemszögéből nézve, de személyes ügyekről, tervekről is szó esik.

A harmadik szolgálatot a Phiren Amencánál végzem. Ez egy civil szervezet roma és nem roma önkéntesekkel, akik a diszkrimináció, a rasszizmus és az idegengyűlölet ellen lépnek fel. Közösségfejlesztő hálózatban erősítik a romák és nem romák közötti párbeszédet.

– Milyen célokat szeretne megvalósítani a program keretében?

– Fő célkitűzésem, hogy egyfajta nagykövetként ápoljam az amerikai és a magyar evangélikus egyház közötti kapcsolatot, hogy – feladataimat a legjobb tudásom szerint végezve – erősítsem az összeköttetést. Szeretnék helyt állni a tanításban és részt venni a kőbányai gyülekezet életében. Továbbá szeretnék minél többet tanulni ezektől a közösségektől – sok párhuzamot látok a magyarországi romák és az egyesült államokbeli kisebbségek helyzetében. Szeretném megosztani az emberekkel a tapasztalataimat. Természetesen nem ítélkezni akarok, hanem egy tárgyilagos kívülálló szemével láttatni a véleményemet.

– Kíváncsian hallgatom a párhuzamokat!

– A kisebbségek kérdése mindkét országban kényes téma, óvatosan kell kezelni. A velük szemben megfogalmazott társadalmi előítéletek hasonlóak, ahogy a szegény rétegek nagy aránya is. A negatív képzetek elsősorban gazdasági és történelmi gyökerűek, a gazdasági recesszió idején a bevándorlók elleni hangok is felerősödnek. A politikusok kihasználják az emberek csalódottságát és félelmeit, ellenségképet gyártanak, bűnbakokat keresnek.

– Milyen tapasztalatai vannak a magyar evangélikus közösségekkel?

– Nagyon élvezetes a gimnazistákkal beszélgetni, tőlük tanulom a legtöbbet. Rajtuk keresztül bepillantást nyerhetek a magyar fiatalok gondolkodásmódjába, világképébe. Előzetes tapasztalataim a magyarokat barátságtalan, hűvös embereknek mutatták, de a tanítványaim, a fogadó családom és a gyülekezet éppen az ellenkezőjét bizonyítja: megismertem a magyarok szeretetteljes, befogadó oldalát. Nagyon sok időt töltök Fabiny Katival és a családjával is, igazán otthonosan érzem magam közöttük.

Amikor csak tehetem, eljárok a vasárnapi istentiszteletre. Sok mindent nem értek, de a liturgia nagyon érdekes, és nagyon élvezem az evangélikus énekeket. Nagyon tetszik, hogy ilyen nagy szerepe van az orgonazenének és a koráloknak, általuk könnyedén azonosulni tudtam az istentisztelettel. Sajnos többnyire csak hallgatom őket, de néha én is be tudok kapcsolódni; az öröm új forrását fedeztem fel az evangélikus énekekben. Itteni „családom” is zenerajongó, szinte mindenhova énekszóval mennek. Nem mellesleg szerintem a magyar nyelvnek gyönyörű a hangzása, ez az énekekben különösen jól érvényesül.

■ Walkó Ádám

– magyar önkéntesként Közép-Amerikában

„…fogadjátok be egymást”

„Mit kerestél te Haitin?” – teszik fel a kérdést sokan, tudván, hogy ezt a tanévet a Trinity Lutheran Seminaryn (Columbus, Ohio, Amerikai Egyesült Államok) töltöm mint az Evangélikus Hittudományi Egyetem ösztöndíjasa. Az úgynevezett J-term, azaz januári időszak keretén belül minden itteni teológus diáknak kötelező részt vennie valamilyen gyakorlati kurzuson. Több lehetőség közül végül a Haitian Timoun Foundation által támogatott, a misszió témájával foglalkozó tanulmányutat választottam.

A Karib-tenger hullámaival körülvett, gyönyörű természeti adottságokkal rendelkező országot szívet szorongató adatok jellemzik: az egy főre jutó éves bruttó hazai termék (GDP) mindössze ezernyolcszáz amerikai dollár (ugyanez a mutató az Egyesült Államokban ötvenháromezer); az írástudatlanság aránya 48%; a munkanélküliség magasabb, mint 50%; nincsen kiépítve az ivóvízhálózat; az átlagéletkor huszonhét év; a gyerekek mindössze 19%-a fejezi be az általános iskolát, 8%-a a középiskolát, és kevesebb, mint 1%-uk végzi el az egyetemet.

A 2010-ben bekövetkezett földrengésnek háromszázezer áldozata volt, és egymillióan váltak hajléktalanná. A Haitire utazó veszélyes fertőzésekneknek van kitéve, ezért a hepatitis A elleni védőoltás, valamint a malária és a tífusz elleni gyógyszerek szedése kifejezetten ajánlott. Így jártam el magam is kilenc teológustársammal és *dr. Rick Bargerrel,* a Haitian Timoun Foundation (HTF) alapítójával, szemináriumunk rektorával együtt.

Miért pont Haiti? Mit nevezünk missziónak? Milyen a Jézus által átformált vezető, gyülekezet? Hogy lehetünk Krisztus hiteles tanúi? Mi a különbség a technikai és az alkalmazkodó egyház között? Gyülekezeti tagság vagy a gyülekezettel való eleven kapcsolat? – Mielőtt a világ egyik legszegényebb országába vettük utunkat, ilyen kérdésekkel foglalkoztunk hat napon keresztül szemináriumokon Denverben (Colorado), az Abiding Hope nevű gyülekezetben. Örömteli tény, hogy a közösség tagjai szoros kapcsolatban vannak a Haitin élőkkel, rendszeresen látogatják ottani barátaikat, megélve az evangélium üzenetét.

Első utunk a fővárosba, Port-au-Prince-be vezetett, ahol a Wings of Hope elnevezésű otthonban lakó, mentálisan sérült gyerekekkel találkoztunk. A közös éneklések, beszélgetések, úrvacsorás istentisztelet egy családdá kovácsolt bennünket. Ilyen, amikor a Szentlélek munkálkodik bennünk, közöttünk.

Az otthont korábban tíz éven át igazgató *Luckner „Maya” Fond-Rose* bizonyságtétele mindannyiunk szívét megérintette, és alázatra szólított bennünket. Maya elmondta, hogy utcagyerekként nőtt fel, és sokáig hajléktalan volt. Később találkozott az Abiding Hope gyülekezet elöljáróival, és felismerte Krisztus mindenkire kiható szeretetét. Ma a HTF egyik vezetője, és Krisztussal való napi kapcsolatából merítve segíti azokat, akik hasonló cipőben járnak, mint egykoron ő.

Jacmelben, ahol a fő bázisunk volt, a Trinity House nevű otthon százhuszonöt gyermekének közösen osztottuk ki első iskolatáskájukat, füzetüket, vonalzójukat, színesceruza-készletüket. Nehéz visszaadni az arcukra kiülő, fülig érő mosolyt… Jó volt látni a majdnem kész új iskolát, amely élhetőbbé fogja tenni a mindennapjaikat.

A Help elnevezésű szervezetnél olyan fiatalokkal találkoztunk, akiknek lehetőségük van egyetemen tanulni. *Daniel* például egy négyéves amerikai ösztöndíj után természetesnek tartotta, hogy visszatér hazájába, és ott próbál tudásával segíteni.

A koszos, fertőzött, zsúfolt város után bepillanthattunk a civilizációtól távol eső, kis hegyi falvak életébe. Az ott élők a személyes, lelki támogatás mellett a mindennapi megélhetésükhöz is segítséget kapnak az alapítványtól: ellátják őket faházak, kunyhók építéséhez szükséges anyagokkal, illetve támogatják őket az állattenyésztés fejlesztésében.

A fárasztó „téli” – plusz harmincöt fokos – nappalok után esténként másmás diák tartott áhítatot, amelyek mindegyike hosszas lelki-teológiai beszélgetésbe torkollott.

Amikor visszatértünk Columbusba, másnap egy barátommal számomra új gyülekezetbe mentünk istentiszteletre. „Sokként” ért, amikor a kezdés előtti kávézás közben a következő haiti látogatásról beszélgettek körülöttem. Aztán az igehirdetés utáni imádságban a Haitiban élő testvérekért, barátokért imádkozott a lelkész. Felemelő érzés volt.

Az országot elhagyva sem szűnt meg a kapcsolat az amerikai gyülekezetek és a HTF által támogatott intézmények között. A gyülekezetek az anyagi támogatáson kívül évente több utat szerveznek, hogy fenntartsák a személyes kapcsolatot, és hogy közösen éljék meg az evangéliumot.

Úgy gondolom, nem kell Haitiig elmenni, „Haiti” Magyarországon is létezik. Ahogy az evangéliumokban Jézus is inkább többes, mint egyes számban szól hozzánk, úgy nekünk is mint egyháznak a közösségi hit megélésére is koncentrálnunk kell. A feltámadott Krisztussal való kapcsolatra, amelyet megélhetünk a szegényekkel, elesettekkel, barátainkkal.

Más emberként jöttem vissza, nem magam mögött hagyva a tapasztalatokat, áldásokat, hanem továbbgondolva őket, hogy az idei év igéje nap mint nap valósággá váljon: *„…fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére.”* (Róm 15,7)

■ Horváth-Hegyi Ádám

A szerző haiti gyerekekkel – barátkozás Jacmel utcáin

A SZERZŐ FELVÉTELEI

FEBRUÁR 25. – A KOMMUNIZMUS ÁLDOZATAINAK EMLÉKNAPJA

Nemzetirtó indulatok

Ismeretes, hogy a kommunisták elsősorban osztályalapon gyilkoltak embereket, etnikai alapon „csak” másodsorban. Nem tehettek másként, mert *Lenin* diktátumát kellett követniük: a belső ellenség megsemmisítése előtt gondolni se lehet a külső ellenséggel való foglalkozásra. De mi van akkor, ha a „belső ellenség” nem az osztályellenség soraiból való, hanem a nemzetiségekéből?…

Ámon Antal

1927. július 20-án *Sztálin* felhatalmazta a belügyi komisszárt, *Nyikolaj Ivanovics Jezsovot,* hogy tartóztassa le és deportálja a szovjet hadiiparban tevékenykedő összes német származású dolgozót, tekintet nélkül arra, hogy valaha is voltak-e német állampolgárok vagy a német kommunista párt tagjai. Bárki, akire a németség gyanújának árnyéka vetült, ezen eljárás alá eshetett. Az úgynevezett „német művelet” során több mint negyvenezer személyt küldtek halálba az ítélő trojkák, a három főből álló bizottságok. No de dolgozhatott ennyi német a szovjet hadiiparban?

A Szovjetunióban nagy számban éltek németek (összlétszámukat az 1940-es évek elején még egymilliónál többre becsülik) szétszórtan is, meg – például az 1918–1941 között névleges autonómiát is élvező Volgai Német Köztársaságban – tömbben is. Rajtuk kívül azonban sokan estek a „német művelet” áldozatául azok közül is, akik hittek a kommunista ígéreteknek, és épp egy alakuló földi paradicsom építésének a kedvéért vándoroltak a Szovjetunióba…

Egy korai vezérelve a bolsevikok nemzetirtásának az volt, hogy akik kisebbségi létükkel fenyegették a városok, illetve területek homogenitását, azokat esküdt ellenségnek nyilvánították. Így észtek, lettek, koreaiak, finnek, kurdok, görögök, örmények, törökök, bolgárok minősültek a szocializmusra veszélyesnek, legalábbis akkor, ha a saját kijelölt területükön kívül találtattak. A fent említett „német művelet” csak bemelegítés volt ahhoz képest, ami következett.

Az angol nyelvű szovjet folyóirat, a *The Moscow News* 1939. január 16-án még azzal büszkélkedett, hogy a volgai német kolhozok milyen csodálatos termelőegységek: „Ezek az emberek az egész világnak igazolják, hogy a szorgalmas és tehetséges németek mire képesek, ha megszabadultak a kapitalizmus jármától.”

A német–szovjet háború kitörése után azonban a kép lényegesen megváltozott. A volgai német közösség deportálását elrendelő parancs 1941. augusztus 28-án már így kezdődött: „A katonai hatóságaink által kézhez kapott megbízható információk szerint a volgai területen élő német lakosság között ezer-, sőt tízezerszám találhatók diverzánsok és kémek, akik a Németországból küldött első jelre szabotázsakciókat kell hogy végrehajtsanak a volgai területen.”

Ez a második „német művelet” a *Nation Killers* (Nemzetgyilkosok) című könyv szerzője, *Robert Conquest* szerint összesen hétszáznyolcvankétezer embert érintett.

Később már a területenkívüliség sem vetett gátat a nemzetiségiek levadászásának: egész népcsoportokat deportáltak és likvidáltak a volgai németek példájára. Ilyen sorsra jutottak például a mesketek, kalmükök, karacsájok, ingusok, csecsenek, balkárok, krími tatárok… Bizonyítva, hogy minél kisebb és minél összezártabb egy nemzeti közösség, annál könnyebb a megsemmisítése, mert nincs, aki a szószólója lenne, aki képviselné a világban az érdekeit. És persze fájó mementójául a kommunizmus embertelenségének.

A szerző újságíró, az SBS ausztrál közszolgálati rádió magyar nyelvű adásainak nyugalmazott főszerkesztője

Volgai német evangélikusok egy csoportja sztálini munkatáborban

Egy korábbi, a kommunizmus áldozatainak emléknapjára ugyancsak az *Evangélikus Életnek* írt cikkemet (2013/9., 5. o.) az angol alsóházban 1946. november 2-án elhangzott, híres miniszterelnöki mondattal fejeztem be: „We killed the wrong pig.” (Azaz: a rossz disznót vágtuk le.) Az olvasói visszhangokból kitűnt, hogy *Winston Churchill* kijelentése sokakat a meglepetés erejével ért. Pedig e kinyilatkoztatás egyáltalán nem volt előzmény nélküli. Valójában ugyanis Churchillék már mintegy másfél évvel azelőtt „tettlegességre” is elszánták magukat.

Erről – egyebek mellett – ezt olvashatjuk *Richard J. Aldrich The Hidden Hand: Britain, America, and Cold War Secret Intelligence* (Az eldugott kéz: Anglia, Amerika és a hidegháborús titkosszolgálat) című könyvében: „Napokkal Németország kapitulációja után, 1945 májusában Churchill elrendelte egy szovjetek elleni haditerv elkészítését. Míg 1944 folyamán a Whitehall hidegháborúja még csak titkosszolgálati előjelzésekre koncentrált, mostanra a cselekvés lett a téma.

Churchill kifejezett célja a »Szovjetunió kiküszöbölése« volt. A haditerv fedőneve az »Elképzelhetetlen hadművelet« (Operation Unthinkable) lett, és csak 1999-ben (!) oldották fel a titkosítását. A terv brit és amerikai csapatok százezreivel számolt, akiket százezer újra felfegyverzett német katona támogatott volna abban, hogy meglepetésszerű támadást intézzenek a háborúban kimerült keleti szövetséges ellen. Miközben a királyi légierő szovjet városokat támadna észak-európai támaszpontokról.” (57–58. o.)

„Felszabadító és felszabadított” kommunisták 1945 januárjának Budapestjén

Részletek Raffay Sándor püspök önéletrajzi feljegyzéseiből (eddig publikálatlan gépelt kézirat az Evangélikus Országos Levéltár gyűjteményéből)

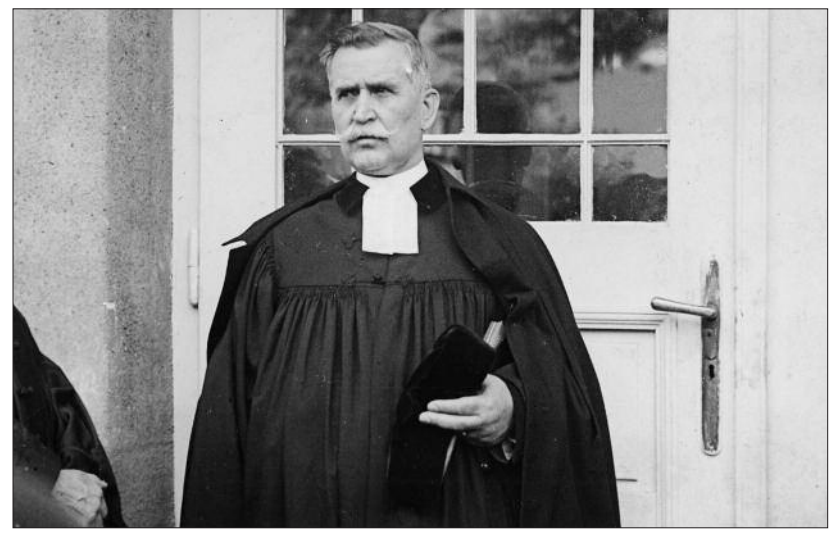

Raffay püspök felszenteli a kőbánya-tisztviselőtelepi templomot

Nagyon nyomasztó hangulatban éltük át a nyilasok pár hétig tartó garázdálkodását. Abszolút tehetetlenek voltak. A németek mit sem adtak rájuk, a magyarok semmibe vették rendelkezéseiket. Szomorú volt, mikor Szöllősi kijelentette, hogy hiába kérjük Budapest nyílt várossá nyilvánítását, mert a németek már ebben a kérdésben döntöttek: itt akarják feltartóztatni az orosz hadsereget. Azzal nem törődnek, hogy a lakosság meg a város tönkremegy. Ugyanilyen lehangoló választ kaptam arra a kérésemre is, hogy a hidakat ne bántsák. A németek elhatározták, hogy felrobbantják őket.

A németek vidéken is embertelenkedtek. Az aszódi intézetünket formálisan kifosztották, az internátusnak összegyűjtött élelmiszereket, de még a matracokat is felpakolták. Rákoskeresztúron éjjel 11 órakor parancsolták ki árváinkat otthonukból, és arra kényszerítették, hogy a hat-tíz éves gyerekek hiányos öltözetben, sötét éjjel botorkáljanak a húsz kilométerre eső budapesti anyaházba. Itt német tisztek is voltak beszállásolva, akik közül az egyik mindjárt reggel katonai teherkocsit küldött az árvák ágyneműért és ruháiért, de mire kiértek, az árvaházat teljesen kifosztva találták, stb., stb. Ezek és ilyenek miatt utálta meg a németeket még az is, aki előbb németbarát volt.

Az orosz „felszabadítás” azonban még szomorúbb és kínosabb volt. (…) Amit a német propaganda mondott az oroszok garázdálkodásairól, az enyhített gyerekmese a rideg valósághoz képest.

Az orosz katona féktelenségének nincs határa. Hogy házunkat a védettségek mellett is mindenből kifosztották, ezen nem is csodálkoztunk. Hogy az autómat elviszik, arra el voltam készülve. De miért kellett a püspöki hivatal minden szekrényét feltörni, az összes iratokat szétszórni, befőttel és emberi ürülékkel minden bútort elgyalázni, a WC helyett a szobákba, az ágyakra stb. piszkítani – ezt igazán nem lehet megérteni még a barbárság legnagyobb mértékének felvételével *(feltételezésével – a szerk.)* sem. Ahol a lakásban zárt ajtót találtak, feltörték, a zár mellett lévő betétet kivágták, a feljárónál lévő üveges ajtót beverték, de a zárt is elrontották. Az éléskamrából mindent szétszórtak, például a zsákot is kiöntötték, ötven üveg befőttet elvittek, megettek, szétmázoltak, negyven tojásból rántottát csináltak, tüzelőnek a konyhaasztal fiókját használták fel. Ez a pusztítás az első csapat mulatsága volt. Nem vittek el ruhaneműt, csak szétszórták és bepiszkították.

A második raj már nem talált innivalót nálunk, tehát hozott máshonnan, s a már kissé rendbe szedett szobákat ismét feldúlták, ruhákat is vittek el, és nem engedtek felmenni senkit a lakásba. Egy rablócsoport leányomat fent találta, amint rendezkedett. Egy csomó fényképet a kezébe vett, hogy lehozza, de a katona revolvert szegezett a fejének, és nem engedte levinni.

A megszállás első két napján éjjelnappal nem múlt el óra, hogy ne törtek volna ránk. Egyszer egy tiszt jött be egyedül, és zsebórát kért. Ébresztőórával kínáltuk, de az nem kellett neki. Harmadik éjjelen már a „felszabadító” hadsereg vadállatai a föld alatti átjárókon nőket hurcoltak fel az irodába, és ott fajtalankodtak. Ezt több éjjelen át megismételték. Voltak, akik elszöktek előlük, és sikerült őket más föld alatti átjárókon kimenekíteni. Ha ugyan sikerült. Elég szomorú és szégyenletes, hogy egyik este a szomszéd OTBA *(Országos Tisztviselői Betegsegélyezési Alap – a szerk.)* egyik alkalmazottja két orosz katonával bejött a föld alatt hozzánk, hogy három főzőnőre volna szükségük. Tiltakoztam, hogy éppen püspöknél keres ilyeneket, a hosszasabb időzés után el is ment cinkosaival.

Kibeszélhetetlen volt az a rettegés, amely a lakosságon úrrá lett. Akik az utcára voltak kénytelenek kimenni, azokat rendszerint azonnal munkára kényszerítették. A munka pedig legtöbbnyire boltok és raktárak feltörése és a rablott holmik elszállítása volt. Voltak, akik vég vásznakat, ruhaszövetet, csokoládét, tíz-ötven kg cukrot, kávét stb. kaptak a katonáktól munkadíjba.

Nálunk megtelepedett egy főhadnagy két katonával. A házmesteréknek jó dolguk volt, ellátták őket mindennel. A sok rablott dolgot szétosztogatták. Az élelmesek ezen a téren is jól boldogultak. Sok gaz is akadt közöttünk is, akik az oroszokat rávezették, hogy hol lehet még találni valamit. S minél több új csapat jött, annál gyalázatosabbá tették a helyzetet. A lakosság éhezett, mert sem a nyilasok, sem a „Vörös Miklós”-hadsereg nem gondoskodott élelemről. És az oroszok még az utolsó darab kenyeret is felszedték és elvitték. Szomorú volt látni, hogy úriemberek baltával és késekkel hogy metélték le a még ehető húst az utcákon szanaszét heverő megfagyott lovakról. De hát enni kellett, jó volt már a dög is. Volt utca, ahol csaknem egymást érte a sok ló- és embertetem. Nem volt, aki eltemesse vagy legalább eltávolítsa őket.

Ablakunk alatt négy napon át hevert egy magyar katona hullája. Végre az udvarban elföldelték. Mert minden ház udvara, kertje, a közterek széltében temetőkké váltak. A köztemetőbe kimenni nem lehetett, nem is volt sem ember, sem kocsi, amelyen kivihették volna a halottakat. Míg kihordták, beszéli az egyik vallástanár, a holtak koporsó nélkül, három-négy sorosan voltak egymásra halmozva. Megesett, hogy a római katolikus, a református és az evangélikus lelkész egymás mellett állva végezte temetési szertartását, mert egyik sem tudta, melyik az ő halottja. Nem, nem kulturált világ ez már, amiben élünk, hanem a legszégyenletesebb visszasüllyedés az állati sorba. És még lapok jelennek meg, amelyek szabadságról és felszabadításról beszélnek.

Hogy milyen volt a felszabadítás, mutatja Deák téri viselkedésük. Hiába volt oltalomlevelük, vad katonák a pincében összezsúfolt százhatvanöt ember közé berontottak, a német lelkész kilencedik hónapban lévő feleségén erőszakot akartak tenni, s mikor a lelkész a védelmére kelt, puskatussal verték. Volt a légóhelyen egy könnyen sebesült orosz tiszt is. Szóltak neki, hogy fékezze meg a katonákat, de az félrevonult azzal a kijelentéssel, hogy ő csak csapatban parancsol, de a katonákat kedvteléseikben nem gátolhatja. A lelkész nyomban más házba vitte a feleségét és a két kis gyermekét, el is helyezte az egyetemes egyház épületében, de mikor hazafelé tartott, elfogták, és azóta nem tudja senki (s ennek már tíz napja), hogy hová lett.

Különben is az oroszok csapatostul hurcolják el a „felszabadított” férfiakat, megborotválják a fejük tetejét, számmal látják el, és ismeretlen helyre hurcolják. Ez a szovjet szabadság és felszabadítás! Az angol rádió ígérgetése mind hazugság volt. (…) Ilyen a szovjet paradicsom képe és módszere a valóságban.

Fiam és leányom a Vigadó téren lakott. A sok bomba kiűzte őket lakásukból. Előbb az óév utolsó délutánján áthurcoltak hozzánk, amit lehetett. A többi ott maradt a cselédekre bízva. Leányomé sok mindent megmentett, a fiamé viszont mindent ellopott. Mikor az oroszok rablásukat megkezdték, néhány ruhát és kevés ennivalót találtak. Mindent elvittek. A bútoraikat pedig a magyar kommunistákkal és zsidókkal együtt járó orosz katonák hordták el. A Vörösmarty téren pedig az egyik ötemeletes palota óvóhelyén az oroszok felgyújtották a fekvőhelyeket, felégettek mindent, és a szegény nyomorult lakókat hiányos ruhában, kenyértelen ínségben kiűzték az utcára. Sajnos a magyar kommunisták már ekkor rablásra indultak, és minden elvihetőt elhurcoltak. Egyik ismerősünk az ágyneműjére talált az egyik fosztogató „úr” kézikocsiján, és szólt neki, hogy az az övé. De a fosztogató elkergette, hogy azt bárki mondhatja, hogy az övé, de ő azt mondja, hogy az övé.

„Villamos” történet

A villamos méltóságteljesen gördült be a megállóba. Régebbi típus volt: két lépcsőn felkapaszkodva lehetett a szerelvény belsejébe jutni. Az utasok szürke, unott arccal, némán álltak a félig telt kocsi félhomályában.

Galambősz néni készülődött a felszálláshoz. Látszott, megpróbáltatást jelent számára a magasság leküzdése, amit még két, a karján himbálódzó szatyor is nehezített. Fiatal, filigrán lányka kísérője nem igazán tüsténkedett a művelet megkönnyítése érdekében.

Az ajtó mellett átlagosan öltözött, divatosan borotválatlan, jókötésű, alacsony termetű cigány fiatalember állt. Meglátva a nénit késlekedés nélkül lehajolt, hogy a hóna alá nyúlva készségesen segítsen felfelé igyekvő utastársának. Azaz csak segített volna, de az idős hölgy éles, felcsattanó hangon rárivallt:

– Mit csinál? Hogy gondolja ezt? Azonnal hagyja abba!

A közel állók felkapták a fejüket. Mind a hangnem, mind a félhomályba belehasító rikácsolás, mind pedig a keresetlen szavak felkeltették az utasok érdeklődését. Mindenki odafordult, a hátrébb állók a nyakukat nyújtogatták. Vajon mit csinálhatott a fiatalember – aki maga is megszeppent az éles hangtól –, hogy ilyen heves reakciót váltott ki a néniből? Értetlen arcok meredtek rá mindenhonnan.

– Jól van, na – mondta a férfi kényelmesen és kissé modortalanul –, csak segíteni akartam.

– De így? – replikázott a hölgy. – Mit képzel? Ilyen durván?

A fiatalember megszégyenülten engedte el a néni karját, aki nagy üggyelbajjal, de végül felvánszorgott a világot jelentő lépcsőkön, ám közben sem hagyta abba a szitkozódást. Mikor elhelyezkedett, a kísérője felé fordulva – de mindenki számára jól hallhatóan – mondta tovább.

– Mit képzel? Azt hiszi, azért, mert rángat, könnyebb lesz a szatyor? – fortyogott.

A fiatalember, akinek a mozdulataiban nem volt gorombaság, láthatóan bosszús és tanácstalan volt. Az idős hölgyre pedig rosszalló pillantások záporoztak innen is, onnan is, sőt néhányan nem állták meg szó nélkül, és – vérmérsékletük szerinti hevességgel – megjegyezték: inkább örülne, hogy van, aki segít.

Eközben a villamos megérkezett a következő megállóba. A segítőkész fiatalember a nyitott ajtón át villámgyors mozdulattal a járdára penderült, és szapora léptekkel elindult az alakját elnyelő sötétség felé. Valószínűleg nem hallotta már, amint egy bácsi utánaszólt, azaz inkább maga elé motyogta: „Csak kedvét ne szegje ez az incidens, el ne menjen a kedve a segítéstől!”

A jármű belsejében lassan elültek az indulatok, a közösségi véleményformálás véget ért. Úgy látszik, a néni is megunhatta a zsörtölődést, netán kiürült a „szitoktára”: ő is elhallgatott. Kísérője szótlanul állt mellette, és pironkodva hajtotta le a fejét. Az utasok napirendre tértek a történtek felett, s ki-ki visszatemetkezett gondolataiba, vagy a város esti fényeit fürkészte tovább.

„És amint szeretnétek, hogy az emberek veletek bánjanak, ti is úgy bánjatok velük.” (Lk 6,31)

■ Gyarmati Gábor

Az ősi átok megtörése

Kalaf csókja Turandotnak

Sorra újulnak meg a budapesti kulturális intézmények épületei: Erkel Színház, Zeneakadémia, Vigadó, Várbazár kiállító- és színháztermével. Az elmúlt években városképet alakító épületek is készültek, mint a Nemzeti Színház, a Művészetek Palotája, a Bálna, a Budapest Music Center, az Akvárium Klub. Amerikában végzett nemzetközi felmérés szerint a világ két legszebb mozija az Uránia Nemzeti Filmszínház és a Puskin mozi. Budavár teljes rehabilitációja és a Városliget újjáépítése az új múzeumokkal lesz a következő évek jelentős eseménye. Mindezek mellett elkészült hosszú halogatás után a 4-es metró. Városrészek, terek, utak, hidak épülnek, újulnak meg. Budapest a millenniumi építkezések óta még nem élt meg ilyen fejlődést; érzékelik ezt a városlakók és a turisták is.

Régóta készültem megnézni a felújított Erkel Színházat. 1911-ben adták át az akkor háromezer-kétszáz (!) nézőt befogadó „népoperát”. Sokszor elcsodálkozom, hogy népünk mire volt képes nehéz történelme folyamán. A rendszerváltozás után néhány évvel bezárt a valamikor tömegeket vonzó színház. Egyik alternatíva a lebontás volt, ma mégis újra működik az igényesen megújított teátrum.

Giacomo Puccini nagyszerű művét, kedvenc operámat, a *Turandotot* néztem meg. Szinte gyermekként találkoztam először a darabbal. A szegedi operatársulat a világhírű *Gregor József* basszistával rendszeresen elhozta előadásait a békéscsabai színházba. Így szerettem meg ezt a műfajt. Sorra vásároltam az operahanglemezeket is. A fotólaborban teljes hangerővel hallgattam Kalaf átütő áriáját. Apám megütközve kérdezte: „Megőrültél, fiam?”

A mű szövegkönyve a 12. századi perzsa *Ezeregy napok könyve* egyik meséje alapján íródott. A sikeres olasz zeneszerző hatvan-egynéhány évesen kezdte megkomponálni. Gégerák okozta halála megakadályozta a mű befejezését, de így is lassan száz esztendeje, hogy a világ operaházainak kiemelkedő darabja ez a mű.

A távoli legendák, mesék világában született történet tanulságos aktualitásokat hordoz ma is. Az ősi Kína fővárosában, Pekingben játszódik a történet. Turandot, a hidegszívű hercegnő annak adja kezét, aki megfejti találós kérdéseit. Akinek ez nem sikerül, annak fejét veszik. Így járt már sok kérő. Kalaf tatár herceg személyében

jelentkezik a következő jelölt. Magával a császárral az élen sokan próbálják lebeszélni a hercegnőbe szerelmesedett kérőt, de ő hajthatatlan.

Turandot drámai stílusban feltárja élete fájdalmát: egyik ősanyját a tatárok meggyalázták, ezért ő „senkivel nem fogja megosztani életét”, szívből gyűlöli a tatárokat, különösen, ha férfiak.

Kalaf megfejti a három rejtvénykérdést, célratörő szeretete, szerelme és váratlan, forró csókja megolvasztja Turandot jégszívét és lelkét.

A dalmű ma is használható üzenete: a haragot, sérüléseket, fájdalmakat csak a szeretet gyógyíthatja meg népek, kultúrák, nemzedékek és nemek között. Az evangélium is erről szól: Jézus megváltói műve Isten csókja a bűnében, sérüléseiben, gyűlölködésében vergődő világnak. Ez az a csók, amely a halottat is feltámasztja, és az átkot megtöri.

A *Turandot* zenéje erős, izgalmas, különleges, semmihez sem hasonlítható. Átvezet a késő romantika korszakából a 20. század ellentmondásos világába. Egy sikeres alkotó élet minden tapasztalata, mesterfogása sűrűsödik benne.

A Magyar Állami Operaház zenekara *Kesselyák Gergely* karmester vezetésével csodát művelt. A nagy Kalaf-áriának a legjobb énekeseket is megpróbáló csúcsát sajnos nem tudta kiénekelni a tenort. Ez meglepte a nagyszámú közönséget. A katarzist azonban az alkalmi defekt sem tudta elrontani.

■ Szeverényi János

A hónap igéje

„Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?” (Róm 8,31b)

Minél idősebb az ember, annál több ellenséget fedez fel az életében. A fiatalkori jó pajtások ellenféllé válhatnak világnézet, politikai hovatartozás, szakmai versengés tekintetében. Felfedezzük, hogy vannak rosszakarók, irigyek. Akár idegenek is. A bajban nem segítenek, hanem ok nélkül följelentenek, és kellemetlenséget okoznak az életünkben. De nemcsak az embereket, hanem a betegségeket, a nehézségeket, az öregedést is ellenségnek tekintjük.

Egy ellenséget azonban nem veszünk igazán komolyan: a „lelki hatalmasságokat”. Pedig ez az igazi ellenfél, és sokszor a minket bántó embert is így kellene látnunk: nem ő bánt minket, hanem rajta keresztül az ősellenség. Ahogy az ige mondja, nem test és vér ellen van küzdelmünk, hanem ezek ellen a fejedelemségek és hatalmasságok ellen (Ef 6,12).

Ezek el akarnak veszíteni örökre. Azt akarják, hogy ugyanaz legyen a sorsunk, mint nekik az Isten elleni lázadásért: örök és olthatatlan tűz (Mt 3,12), külső sötétség, sírás és fogcsikorgatás (Mt 22,13). Ezek meg akarják keseríteni a hívő ember életét emberi támadásokkal, betegségekkel, bajokkal (lásd *Jób könyve*). Már a földi életben megkötözötté tesznek embereket, akik félnek, rémálmaik vannak, hangokat hallanak, vagy esetleg csak érzéketlenné válnak Isten igéjére.

Gyerekkoromban szüleim távollétében a faluban babonás szokásból megmostak a szenes vízben. És volt egy ősöm is, aki annak idején részt vett okkult eseményen. Engem rémálmok gyötörtek. Este már előre féltem, hogy aludni kell, és jönnek az álmok. Csak akkor nem féltem, ha édesapám odajött hozzám. Egyszer azt tanácsolta, imádkozzam ezt az igeverset: *„Ha Isten velünk, ki ellenünk?”* (Róm 8,31b; újonnan revideált Károli-fordítás) Akkor ez rendszeres imádságommá vált. Minden fohászkodást ezzel a mondattal fejeztem be, még az imaházi imaórákon is. Fel is tűnt az embereknek. Isten hatalmas, mert elűzte ezeket a hatalmasságokat, és megszabadított a gyötrő rémálmoktól.

Józsefnek ellenségeivé váltak a testvérei. József mégsem így tekintett rájuk, mert ő a szenvedésen keresztül megtanult könyörületesnek, megbocsátónak és Istenben bizakodónak lenni. Ezért szívből ezt tudta nekik mondani: *„Ti gonoszt gondoltatok én ellenem, de Isten azt jóra gondolta fordítani…”* (1Móz 50,20; Károli-fordítás) Hiába volt a testvérek gyilkos acsarkodása József ellen vagy Potifár feleségének kicsinyes bosszúja és Potifár igazságtalan ítélete, József oda került, arra a helyre, abba a szolgálatba, amelyet Isten neki szánt: *Cafenát-Pahneák*, azaz a „világ megmentője” lett.

Péld 16,7-ben ez áll: *„Mikor jóakarattal van az Úr valakinek útaihoz, még annak ellenségeit is jóakaróivá teszi.”* (Károli-fordítás) Ha Isten velünk, sokszor még az ellenség szívét is úgy fordítja, hogy az jóakarónkká lesz.

Luther Márton azt mondta, hogy adjunk hálát a nehéz emberekért, akik „megkeserítik” az életünket, mert ők az igazi barátaink. Általuk közelebb kerülünk Istenhez, megtanuljuk az alázatot és a türelmet. Általuk és a nehézségek által Isten formál, megtisztít, mint a hétszer tisztított ezüstöt (Zsolt 66,10; Zak 13,9), hogy majd tisztán állítson maga elé bennünket azon a napon. Ha Isten velünk, akkor valóban, kicsoda ellenünk?

■ Széll Éva Anna

HETI ÚTRAVALÓ

„Isten… a maga szeretetét mutatta meg irántunk, mert Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk.” (Róm 5,8)

Böjt 2. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úristen mindhalálig engedelmes szolgáját láttatják: „Isten Fia szolgai formát vett fel, és emberekhez lett hasonlóvá; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,7.8; LK) Mi az ő érdeméért kérhetjük: *Reminiscere! – „Gondolj, Uram, irgalmadra és kegyelmedre, melyek öröktől fogva vannak.”* (Zsolt 25,6) „Tekints reám, és könyörülj rajtam, mert szegény vagyok.” (GyLK 686) *Luther* szerint Jézus értünk volt engedelmes: „Krisztus az Atya iránti engedelmességből a bűnöst szerette; s ő Isten levele, amelyben tulajdon szemünkkel olvashatjuk az Atya akaratát. Istennél nincs más, csak kegyelem, amellyel táplál, hordoz és megtart.” Isten e megelőző és kegyelmes szeretetének e heti igénkből fakadó következménye: *„Ha tehát már most megigazított minket az ő vére által…, akkor, miután megbékéltettünk, még inkább üdvözíteni fog élete által.”* (Róm 5,9–10) Ez a mai helyzetünk: *„Mivel tehát megigazultunk hitből, békességünk van Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által. Őáltala járulhatunk hitben ahhoz a kegyelemhez, amelyben vagyunk…”* (Róm 5,1–2) De a gonosz szőlőművesek *„ezt mondták egymás között: Ez az örökös, gyertek, öljük meg, és mienk lesz az örökség! Megragadták, megölték őt, és kidobták a szőlőn kívülre.”* (Mk 12,7–8) Jeremiást meg akarták ölni, mert szólt: *„Most azért jobbítsátok meg útjaitokat és tetteiteket, és hallgassatok az Úrnak, a ti Isteneteknek szavára! (…) De tudjátok meg, hogy ha megöltök, ártatlan vér terhel benneteket…”* (Jer 26,13.15) Jób betegségében is istenfélő, kitartóan feddhetetlen maradt: *„A Sátán… megverte Jóbot rosszindulatú fekélyekkel tetőtől talpig.”* A hamuban ülve mondta: *„Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.”* (Jób 2,7.10) A pusztában vándorló nép vizet követelt; zúgolódott Mózes ellen, Istent kísértve, s ő szólt hozzá: *„Én majd ott állok előtted a sziklán, a Hóreben. Üss a sziklára! Víz fakad belőle, és ihat a nép.”* (2Móz 17,6) Isten világosságában mindnyájan bűnösnek bizonyulunk; ám *„ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól.”* Mert van pártfogónk, aki *„engesztelő áldozat a mi bűneinkért.”* (1Jn 1,9; 2,2) Kérdezed, ki az. Jézus Krisztus az! Ő tanítványainak szólt haláláról és feltámadásáról: *„…az Emberfia emberek kezébe adatik!”* És egy kisgyermeket állított maga mellé példaként: *„Mert aki a legkisebb mindnyájatok között, az az igazán nagy.”* (Lk 9,44.48) Isten előtt igazzá nem a törvény cselekedetei alapján, hanem csak a Krisztusban való hit által lehetünk. Minden kegyelmet nyert christianus boldogan tesz bizonyságot Pállal együtt: *„…Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amelyet most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki…”* (Gal 2,20) „Jézusom, Krisztusom, / Én szerelmesem! (…) // Eggyé lenni kíván / A szívem veled (…) // Hogy így mindörökké / Teveled legyek.” (EÉ 381,1.3.4)

■ Garai András

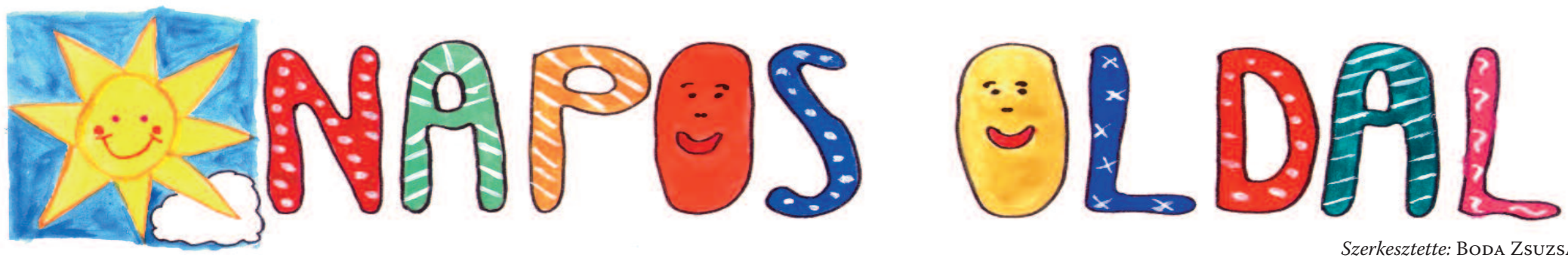

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Madarat tolláról, embert barátjáról

Mint arról hetilapunkban többször is hírt adtunk, január 30-ától február 18-áig volt látogatható *Budai Tibor* grafikusművész *Kerecsensólyomtól a hiúzig* című kiállítása a pesterzsébeti művelődési házban, a Csiliben. Az *EvÉlet* gyermekoldalának *Schmidt Egon* ornitológus, Kossuth-díjas író *Mesélnek az állatok* című rovatát illusztráló grafikákból válogatott tárlaton a nézők szavazhattak is, melyik három állat tetszett nekik a legjobban. Az alábbiakban még egyszer bemutatjuk a dobogós helyezést elnyert rajzokat – a második és harmadik helyen holtverseny alakult ki –, illetve azt is feltüntetjük, melyik lapszám *Napos oldalán* lehet az adott állatról bővebben olvasni.

Orrszarvú madár – I. helyezett (2014. augusztus 17.)

Fehér gólya – II. helyezett (2012. augusztus 19–26.)

Szürke farkas – II. helyezett (2012. augusztus 5.)

A SZERZŐ FELVÉTELE

– *Annyit elárulhatunk a gyerekeknek, hogy február 19-én, azaz Zsuzsanna napján készítjük ezt az interjút. Egy ornitológus, azaz madárszakértő biztosan számon tartja azt a népi megfigyelést, hogy ha Zsuzsanna napján megszólal a pacsirta, akkor közeledik a tavasz. Talán senki sem tudja, milyen régi ez a megfigyelés, de azt biztosan meg tudja mondani* Egon *bácsi, hogy milyen régóta ismerik egymást* Budai Tiborral.

Schmidt Egon: A Móra Kiadónál nagyon sok, gyerekeknek szóló könyvem jelent meg annak idején. 1982-ben a *Bodzavendéglő* című köteten dolgoztam, ennek illusztrálására pedig Tibort kérte fel a kiadó. Akkor találkoztunk először, azóta már több mint negyven közös munkánk jelent meg. A Luther Kiadó négy évvel ezelőtt adta közre az *Angyalka segített* című kötetünket.

– *Hogyan készülnek a rajzok a szövegekhez?*

Budai Tibor: *Mürón* görög szobrász *Diszkoszvető* szobrát azért tartjuk a mai napig olyan nagyra, mert a bonyolult mozdulatsornak azt a pillanatát tárja elénk, amely leginkább jellemző a diszkoszvetőre.

Amikor a *Napos oldal* illusztrációi készülnek, akkor Egon bácsival mi is igyekszünk az adott állatra leginkább jellemző mozdulatot kiválasztani, hiszen másként repül egy fecske, másként egy gólya vagy egy nádirigó. De az is lehet, hogy azért ábrázolom repülés közben az adott madarat, mert úgy tudom a legjobban megmutatni tollazatának a színét.

– *Ez az állatvilág nagyon alapos megfigyelését igényli. Fényképezőgépet is használ, hogy otthon könnyebben fel tudja idézni a természetben látottakat?*

B. T.: Nem, soha. Nagyon sokat járok-kelek a szabadban, közben figyelek, és folyamatosan készítek vázlatokat. Színes ceruzáim segítségével „feljegyzem", hogyan ült, énekelt vagy etetett például a vörösbegy vagy a búbosbanka. Vagy hogyan közlekedik egy sün-, esetleg egy cickánycsalád. Mindezt kiegészítem azzal a környezettel, amely körülveszi az adott állatot.

– *A vidéken élő gyerekek könnyű helyzetben vannak, ha természetes lakóhelyükön szeretnék megfigyelni az állatokat. De mit tanácsolnak azoknak, akiknek egy-egy nagyváros aszfaltrengetegében van az otthonuk?*

S. E.: Minden városban vannak erdők, parkok és ligetek, ahol rengeteg szépséget láthatnak. A fővárosban például a Népliget vagy a Margit-sziget nagyon sok állatnak nyújt élőhelyet, ezért számos érdekességet lehet ott megfigyelni.

A parti madarak vagy vízi madarak élete nyilván halas tavaknál vagy Apajpusztán tanulmányozható. Az előttünk álló tavaszi hónapokban következik az az időszak, amikor például a cankók átvonulnak észak felé, és egy darabig elidőznek nálunk is. Ilyenkor hallhatjuk a füstös cankó rövid „csuit" hangját vagy a felrepülő réti cankó ideges „ti-ti-ti-ti" hangját; a szürke cankó meg panaszosan kiabál.

– *Ez izgalmasan hangzik. De mit tegyen az a felső tagozatos gyerek, aki szívesen elmenne madárnézőbe például a Budai-hegyekbe, de a madaraknak sem a kinézetét, sem a hangját nem ismeri?*

S. E.: Bölcs mondás, hogy minden kezdet nehéz. Azonban kitűnő állat- és növényhatározó könyveket lehet beszerezni, amelyek nagyon jól leírják, mikor hol találkozhatunk a bemutatott állatokkal, illetve hogy mi jellemző rájuk. A budapesti központú Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületbe is bárki beléphet. Ennek országszerte számos helyi csoportja van, nagyon sokféle programmal.

– *Tibornál hogy alakult ki a természet szeretete, és hogyan kezdett el állatokat festeni?*

B. T.: Mindig is szerettem az állatokat, voltak is otthon kisállataim. Gyermekkoromban sok időt töltöttem vidéken, és ott a társaimmal sokat voltunk a szabadban. Ők pedig jól tudták, hogy hol napozik a gyík, vagy hol találunk madárfészket, amit persze soha nem bántottunk. Néha le is rajzoltam, amit láttam, de ezt akkor még nem olyan célból, mint manapság teszem. Amikor felnőttem, feleségemmel együtt mi is nagyon sokat kirándultunk a gyerekeinkkel és a barátaikkal. Ilyenkor igyekeztünk minél több dologra felhívni a figyelmüket.

A Schmidt Egonnal való találkozást és barátságot olyan rendkívüli ajándéknak tekintem az életemben, amiért nem lehetek eléggé hálás a Jóistennek. Számomra ő olyan különleges ablakot nyitott a világra, amelyről korábban nem is gondoltam, hogy létezik. A vele való beszélgetések, természetjárások, megfigyelések során nagyon sokat tanultam, és tanulok ma is.

– *Milyen alapon dől el, hogy éppen melyik állatról mesélnek egy-egy lapszámban?*

A gyermekeknek szóló Napos oldal rovatgazdájaként több mint négy évvel ezelőtt ismertem meg *Schmidt Egon (képünkön jobbra)* Kossuth-díjas írót, az állatok – köztük is a madarak – nagy ismerőjét és grafikusművész barátját, *Budai Tibort.* Az *Evangélikus Életben* kéthetente megjelenő írások és az azokat illusztráló grafikák is jól tükrözik a természet iránti csodálatukat és azt a gyermekszeretetet, amely oly igen jellemző a szerzőpárosra.

S. E.: Több apró szempontot mérlegelek. Például hogy az újság megjelenése idején mely fajokra jellemző valamilyen különös mozgás. Gondolok itt a madárvonulásokra, fészekrakásokra vagy költésekre. Arra is igyekszem figyelni, hogy időről időre más fajokat is bemutassunk, illetve néhány különleges vagy külföldön őshonos állatról is legyen szó. Mindenképpen az a célom, hogy ha csak néhány mondatban is, de felhívjam az olvasók figyelmét, mennyire sokszínű teremtett világunk, és Isten milyen tökéletesen alkotta meg az állatvilágot is. A mi feladatunk, hogy szeressük, megismerjük és óvjuk.

– *Az eddig megjelent közös könyveiknek is célja volt ez. Most éppen min dolgoznak?*

S. E.: Ahogy a gyerekek az *Evangélikus Élet* január 4-ei számában is olvashatták, tavaly novemberben látott napvilágot a *Séták a természetben – A tavak élővilága* című könyvünk. Ez egy háromrészesre tervezett sorozat első kötete. A történet általános iskolás szereplői, a természetismeret-szakkörös gyerekek biológiatanárukkal, Feri bácsival a halastavaknál töltenek egy napot, ahol nagyon sok állatot figyelhetnek meg, és sok újat tanulnak a viselkedésükről, szokásaikról. Például arról, hogy miképpen úsznak a veresszárnyú keszegek, miért eszi meg a csuka még hal rokonait is, vagy melyik a magyar természetvédelem címermadara.

A három kötet az állatok három legfontosabb élőhelyét mutatja be: a vizek és nádasok környékét, az erdőt, illetve a rétet és legelőt. A réthez és legelőhöz kapcsolódva a gyerekek bemennek majd egy tanyára, ahol megismerkednek a háziállatokkal is. A második kötetben ugyanazt az erdőt és erdei utat a szakkörösök – és velük együtt az olvasók is – mind a négy évszakban végigjárják, így ismerkednek meg a táj négy arcával.

Azért szeretem Tibor rajzait, mert nagyon valósághűen mutatja meg mindazt, amiről épp szó van.

– *Milyen címmel jelenik meg a második kötet, mikor és hol lehet majd kapni?*

S. E.: *Séták a természetben – Az erdők élővilága* lesz a címe, és a Műszaki Kiadó gondozásában várhatóan a tavaszi könyvhétre jelenik meg. Közvetlenül a kiadónál vagy az Új Ember Kiadó könyvesboltjában is beszerezhető lesz.

■ Boda Zsuzsa

Süvöltő – II. helyezett (2010. december 12.)

Csonttollú – III. helyezett (2013. január 20.)

Jégmadár – III. helyezett (2012. október 21.)

Szőlőrigó – III. helyezett (2013. november 3.)

Nem csupán a reformáció kezdetének közelgő ötszázadik, hanem az első világháború századik évfordulója is olyan történelmi fordulópont, amely indokolja, hogy ráirányuljon a figyelem. Rovatunk jelen írása nemcsak a győri evangélikus gyülekezet első világháborús történetét villantja fel, de felhívja a figyelmet arra is, hogy gyülekezeteink irattanyagában is találhatunk olyan forrásokat, amelyek tanulmányozása segíti e korszak jobb megismerését. Az alábbi írás ösztönzőül is szolgálhat másoknak gyülekezetük történetének hasonló feldolgozásához.

Viharos idők

A győri evangélikus gyülekezet szerepvállalása az első világháborúban

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Az évfordulók – különösen, ha kerek az évek száma – mindig elgondolkodásra, visszaemlékezésre, múltidézésre késztetik az embert. Ilyen kerek évfordulós megemlékezéssorozat vette kezdetét tavaly, felidézve az első világháborút. Ennek apropóján foglalom össze röviden a háború korszakának győri gyülekezeti vonatkozásait.

Győrt az első világháború idején mindvégig elkerülték a közvetlen hadi események, harcokra nem került sor a város térségében. Természetesen ez nem jelenti, hogy ne érintette volna a háború az itt lakók mindennapjait. A változások szembetűnőek, akármelyik rendelkezésünkre álló forrástípust vizsgáljuk is.

Az anyakönyvi adatokat összegezve, indirekt módon, világosan nyomon követhető a férfiak besorozásának, harctérre szállításának folyamata, hiszen mind a keresztelések, mind az esketések száma drasztikusan visszaesett ezekben az években. Ezzel ellentétesen a halotti bejegyzések száma jelentősen megemelkedett. Ennek hátterében – főleg a háború első éveiben – elsősorban a Győrben ápolt hadifogoly katonák közül elhunytak magas száma állt, később azonban (közvetett módon, az élelmiszer-ellátás megnehezülése következményeként) a helyi lakosság soraiból is mind többen estek a háború áldozatául. 1918-ban pedig a világméretű spanyolnáthajárvány sújtott le a győriekre.

A béke éveihez képest háborús fenyegetettség esetén jellemzően hiány lép fel, ennek következtében felszökik a mindennapi szükségleti cikkek ára. Ez történt Győrben is 1914 után. 1916-ra – az ármaximalizálás ellenére – az átlagos élelmiszerárak a háború előtt megszokotthoz képest ötszörösükre emelkedtek. A drágaságot látva a gyülekezet vezetősége igyekezett segíteni lelkészei, tanítói, egyéb alkalmazottai helyzetén, és évről évre egyre nagyobb összegű háborús pótlékokat szavaztak meg számukra.

Az általános nyersanyaghiány miatt országszerte megindultak a rekvirálások. 1916-ban elsőként a harangokat gyűjtötték be. Ez a győri evangélikus templomot – nem lévén tornya és harangja – nem érintette. 1917 folyamán a villámhárítók rézhuzalait, valamint a rézkilincseket szerelték le a katonaság szükségleteinek kielégítése érdekében. Még ugyanebben az évben döntés született az ón orgonasípok begyűjtéséről is. Erre azonban a gyakorlatban nem mindenütt – Győrben sem – került sor.

A gyülekezet által fenntartott népiskola működését az első években nagymértékben nehezítették a katonai beszállásolások. Az oktatás a megszokotthoz képest később indulhatott csak, s akkor is félnapos, váltott tanítási rendszerben, mivel a tantermek nagy részét a hadsereg vette igénybe. Később – Románia hadba lépését követően – erdélyi menekülteket helyeztek el ideiglenes jelleggel a tantermekben. A tantestület szerencsés összetételének köszönhetően csak két tanítónak kellett frontra vonulnia, helyettesítésüket nem volt nehéz megoldani.

Főként a háború második felében egyre nagyobb gondot jelentett a hiányzások nagy száma. A szülők sokszor nem engedték iskolába a gyerekeket, mivel nem volt megfelelő cipőjük, ruházatuk, esetleg nem tudták őket nélkülözni a ház körüli munkákban. A nehéz helyzeten a gyülekezet belmissziói egyesülete próbált enyhíteni: ingyen meleg ételt osztottak a rászoruló diákoknak. 1917 és 1918 telén a tüzelőanyag-hiány jelentette a legnagyobb problémát. Mindkét évben csak hosszabbított téli szünet árán tudták megoldani a szükséges tüzelőanyag biztosítását.

Győrben már röviddel a háború kitörése után vöröskeresztes hadikórházat létesítettek a sebesült, beteg katonák ellátására. A vasútállomáson berendezett központi kórház azonban csakhamar elégtelennek bizonyult. A gyülekezet felajánlotta segítségét, s rövidesen kórtermekké alakította szeretetháza három nagytermét, ahol huszonnyolc katona elhelyezésére és ápolására nyílt lehetőség. A kórtermek felszerelését, berendezését a belmissziói egyesület vállalta magára. Az egyesület hölgytagjai a betegek ápolásából is kivették részüket, sőt az orvosi feladatokat is az egyesület egyik tagja látta el önkéntes munkával.

A szeretetház épületén belül már a háború megindulását megelőzően is működött leányinternátus. Ezt 1917-ben, mikor a győri felsőbb leányiskola megnyitotta kapuit, jelentős mértékben kibővítették. A tüzelőanyag beszerzésének nehézségei – az iskolához hasonlóan – az internátust sem kerülték el. A helyzet súlyosságára való tekintettel az 1918–1919-es tanév második félévében már meg sem kezdhette működését az intézmény.

Írásomban – a terjedelmi korlátok miatt – csupán nagyon szűkre szabott vázlat felrajzolására vállalkozhattam. Az az elgondolás vezérelt, hogy talán másokat is arra serkenthetek, tárják fel saját gyülekezetük világháborús eseményeinek történetét, és ezáltal az elkövetkezendő hónapokban, években – 2018-ig még nagyon sok idő van hátra – minél több hasonló írás születhessen. Óvatosan jegyzem meg – de talán nem lehetetlen az elképzelés –, hogy akár egy önálló kötet létrehozásához sem lenne késő hozzáfogni, mely gyülekezetről gyülekezetre mutatná be a világháború éveinek helyi eseményeit.

■ Világi Dávid

A szerző levéltáros, a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény vezetője

A Rába jobb partján a győri Insula Lutherana épületegyüttese

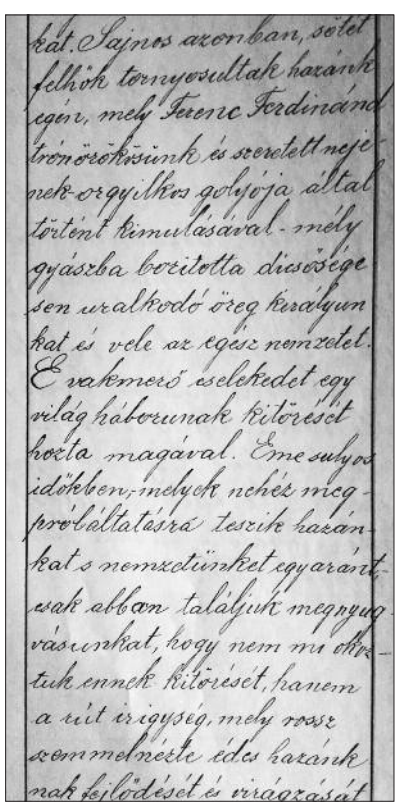

Egy irat a Ráth Mátyás-gyűjteményből

Reformáció és oktatás – a gyülekezetépítés gyakorlatában

A kiskőrösi evangélikus gyülekezetben több évtizedes hagyománya van már a téli teaesteknek, melyeken vendégül látjuk hittanosaink családjait. Három éve a reformáció ötszázadik évfordulójára hangoló témák köré szevezzük az esték programját. Egyrészt így évről évre utalhatunk a jubileumra, másrészt közelebb hozhatjuk a reformáció gondolatkörét azokhoz a hozzátartozókhoz is, akik egyébként nem gyakorló gyülekezeti tagok. Az alábbiakban részletesen leírjuk programunkat, így más közösségek is kedvet kaphatnak egy családi nap megszervezéséhez.

Idén a „reformáció és oktatás” áll az évfordulóra való készülődés fókuszában. A témakörből mi a tanítványságot helyeztük a középpontba, e köré építettük fel az alkalmakat. Öt estén át különböző korosztályú gyerekek családjait hívtuk meg, a programot az eltérő érdeklődési kör figyelembevételével állítottuk össze.

Közös énekléssel, énektanulással kezdtük az együttléteket, így a szülők is ízelítőt kaphattak a hittanórákon, áhítatokon folyó munkából. A követést, utánzást szimuláló csapatjátékok után reformáció korabeli reneszánsz körtáncot tanultunk a gyerekek és a szülők bevonásával. A korabeli tanítványság gyakorlatát felidézve *Szűcs Mária* iskolalelkész maga köré gyűjtötte a gyerekeket, és játékos formában belehelyezkedtek az elhívás, kiválasztás, követés mozzanataiba.

Az alapos ráhangolódás után már mindenki a terített asztalnál ülve hallgathatta meg, hogyan hív el Jézus ma is minket, mit jelent őt követni, hogyan lehet meghallani a hangját, és miként lehet egész családunk a Mester tanítványa.

Az áhítatot ismét gyakorlati feladat követte, mely jól szimbolizálta a mintakövetést. A családok közösen két-két papírházikót hajtogattak; a gyerekek mindkettőre odarajzolták családtagjaikat, és ráírták: *„…én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!”* (Józs 24,15) Az egyik házat egy nagy papírváros utcáira ragasztották, a másikat pedig hazavihették emlékbe.

Minden este más-más gyülekezeti munkatárs osztotta meg személyes tapasztalatait arról, hogy mit jelent számára tanítványnak lenni. Az est hátralévő részében tea és sütemény mellett beszélgettek, ismerkedtek egymással a hitoktatók, a lelkészek és a családok.

A 7–8. osztályosokat már nem játékkal kötöttük le, hanem maguk gondoskodtak a programról. A konfirmandusok *Kecskeméti Pál* lelkész felkészítésével *Luther* életének jelentős állomásaiból mutattak be jeleneteket a színpadon, az énekeket pedig az újonnan alakult, *Huszák Zsolt (Maci)* által betanított gitároscsapat kísérte.

A teaestsorozat nem titkolt célja volt, hogy új bibliaórát indítsunk a gyülekezetben, kifejezetten a hittanos gyerekek szülei és tanárai számára. A meghirdetett, hét alkalomból álló alapozó kurzus a bibliai tájékozódás, imádság, keresztény élet, gyülekezeti közösség témaköröket öleli fel. Természetesen ha a csoporttagok igénylik, tovább folytatódik a bibliaóra.

Az öt estén mintegy ötszázötven főt láttunk vendégül, így több mint száz családdal sikerült kapcsolatot teremtenünk. Bízunk benne, hogy minél többen meghallották a hívó szót – „Kövess engem!” –, és kipróbálják, milyen Jézus tanítványának lenni.

■ Farkasné Gombár Ildikó
kántor, hitoktató

FOTÓ: SZŰCS MÁRIA

Várkonyi-galéria nyílt Békéscsabán

Böjt első vasárnapján, február 22-én *Gáncs Péter,* egyházunk elnök-püspöke prédikált a békéscsabai kistemplomban, majd az istentisztelet után ünnepélyesen megnyitotta a gyülekezeti ház dísztermében berendezett Várkonyi János Galériát. Az állandó kiállításon a helyi festőművész több mint negyven – a gyülekezetnek adományozott – alkotása tekinthető meg, közöttük számos bibliai tematikájú festmény.

▶ *EvÉlet-infó*

HIRDETÉS

Nyugdíjas lelkészcsaládok találkozója

A nyugdíjas lelkészcsaládok szokásos találkozóját március 6-án, pénteken fél tízkor tartjuk a Deák téri gyülekezet nyugdíjastermében, ahol *dr. Bodrogné Ugrin Aranka* előadását hallgatjuk meg *Tamási Áronról.*

HIRDETÉS

Felhívás a Kirchentagon való részvételre

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt a *35. német protestáns egyházi napokra,* a Kirchentagra. Helyszín és időpont: Stuttgart, 2015. június 3–7.

Jelentkezési határidő: magyar érdeklődők is jelentkezhetnek még március 15-ig a *www.kirchentag.de* honlapon keresztül. *Részvételi díj* a magyarok számára mindösszesen 24 euró a teljes öt napra. Ez az összeg magában foglalja a programokon való részvétel díját, a kapott belépőkártya pedig egyúttal helyi tömegközlekedési bérletként is szolgál a Kirchentag idejére.

Étkezés: a Kirchentag a reggelin kívül nem biztosít étkezést, ebédről és vacsoráról mindenkinek magának kell gondoskodnia.

Szállás: szállásigény esetén a magyar résztvevők fejenként 21 euró szállásközvetítési díjat tartoznak fizetni, amely magában foglalja a reggelit is. Ez az egyszeri összeg szintén a teljes öt nap szállásdíja.

Március 15. után is lehet még jelentkezni, de szállás akkor már nem igényelhető.

Kérjük azon csoportokat – bármely egyházból –, amelyek a Kirchentagon részt kívánnak venni, hogy a honlapon való regisztrálás mellett részvételi szándékukat a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Ökumenikus és Külügyi Osztályának is jelezzék a kulugy@lutheran.hu címen, *Cselovszkyné dr. Tarr Klára* osztályvezető felé.

Fontos információ: mivel a honlapon nem 24 euró szerepel a csökkentett árú „Förderkarte" mellett, ezért kérjük, hogy vagy személyesen írjanak *Natalie Hoge* referensnek németül az n.hoge@kirchentag.de címre, és kérelmezzék a magyarok számára megállapított 24 eurós részvételi díjat, vagy írjanak az ökumenikus és külügyi osztályra a fenti e-mail címen, hogy mi kérhessük az Önök számára a 24 eurós árat. Mindkét esetben küldjék el a regisztrációs számukat, illetve csoport részvétele esetén a névsort.

Bővebb információ magyarul a *www.lutheran.hu,* németül a *www.kirchentag.de* honlapon található.

Áldott készülődést kívánunk a szervezők nevében!

Istentiszteleti rend • 2015. március 1.

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere). Liturgikus szín: lila. Lekció: Mt 15,21–28; 1Thessz 4,1–8. Textus: Ézs 5,1–7. Énekek: 81., 189.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. (orgonazenés áhítat) Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Németh Zoltán; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2-4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi istentisztelet) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi istentisztelet) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi istentisztelet) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi istentisztelet) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Rezessy Miklós; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv., szuplikáció) Sikter Anna másodéves teológushallgató; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi istentisztelet) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv., szuplikáció) Sánta József teológushallgató; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv., szuplikáció) Sánta József teológushallgató; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv., szuplikáció) Sánta József teológushallgató; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Istentiszteleti rend • 2015. március 2.

XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet.

Összeállította: Balla Mária

95 éve született Podhradszky László

Idén márciusban lenne kilencvenöt esztendős az erdélyi magyarság egyik jeles képviselője, *dr. Podhradszky László.* Születésének ezen évfordulója jó alkalom arra, hogy – legalább röviden – áttekintsük életútját.

Podhradszky László 1920. március 2-án látta meg a napvilágot Kőszegen, a Gyöngyös utca 9. szám alatt. Édesapja, nemes-podhragyi *Podhradszky Dezső* főhadnagy akkoriban a kőszegi katonai alreáliskola tanára volt. A család azonban László születése után két évvel – mivel a családfő szászsebesi, felesége pedig kolozsvári születésű volt – áttelepült Erdélybe.

Elemi iskolai oktatásban tehát már ott, a kolozsvári német evangélikus iskolában részesült. Ezután a Kolozsvári Református Kollégium következett. A sikeres érettségi vizsga után, 1938-ban a kolozsvári I. Ferdinánd Tudományegyetem jogi karára iratkozott be, ahol 1943-ban állam- és jogtudományi doktorátust szerzett.

Választott hivatását ekkor azonban még nem tudta gyakorolni, mivel nem sokkal a diplomaosztó után behívták katonának. Először a nagybányai huszárszázadnál szolgált, majd a nagyváradi tiszti iskolába került, végül a harctérre vezényelték.

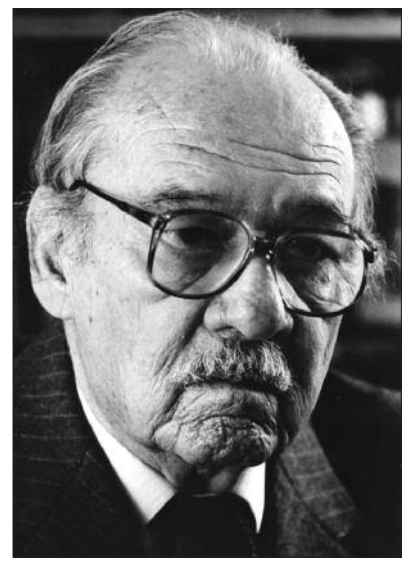

A II. világháború befejezését követően, 1945-ben mint ügyvédjelölt helyezkedett el; két évvel később megnyitotta saját ügyvédi irodáját Kolozsváron. Egy sikeres védése után – jóval enyhébb büntetést sikerült elérnie egy koncepciós perben – az államhatalom „persona non gratának" bélyegezte, és állami alkalmazásba helyeztette. Így 1950-től jogtanácsos volt előbb a Kolozsvári Nyomdaipari Vállalatnál, majd a Libertatea bútorgyárban. Ez utóbbi cégtől vonult nyugdíjba hatvanéves korában.

A Ceaușescu-diktatúra bukását követő első szabad választáskor a román parlament képviselője lett, 1992-ben azonban – korára való tekintettel – már nem vállalta el az újabb jelölést. A parlamenti mandátum helyett inkább a nagyváradi Sulyok István Főiskola felkérésének tett eleget: 1993 és 1995 között munka- és emberi jogot adott elő.

Dr. Podhradszky László – ahogy a gyászjelentésben olvasható – „ny. ügyvéd-jogtanácsos, a Romániai Zsinatpresbiteri Evangélikus-Lutheránus Egyház egyetemes felügyelője, a román parlament volt képviselője, főiskolai tanár hosszas, de türelemmel viselt betegség után, 78 éves korában, 1998. szeptember 17-én" hunyt el.

Végezetül engedtessék meg egy megjegyzés. Nevezetesen az, hogy Kőszeg városa és a helyi evangélikus egyházközség talán elhelyezhetne egy emléktáblát dr. Podhradszky László tiszteletére a ma is meglévő, Gyöngyös utca 9. szám alatti szülőházának falán…

■ Dr. Merényi-Metzger Gábor

HIRDETÉSEK

Nagyböjti énekes liturgikus hétvége

Nagyböjti énekes liturgikus hétvége lesz március 12–15. között Budapesten, az Örs vezér tere közelében található református Erdélyi Gyülekezetben. A hétvége alapvető célja a magyar protestáns liturgiai hagyományok megismerésén keresztül a lelki megújulás és az Isten dicséretéhez méltó istentiszteleti élet szolgálata, ennek keretében az előttünk álló ünnepekre – elsősorban a nagyhétre és húsvét ünnepére – való készülés.

A csütörtök estétől vasárnap délig tartó program meghatározó része a három napszaki (reggeli, déli és esti) énekes áhítat, a témához kapcsolódó előadások és a csoportmunka. Ez utóbbi során az ünnepkör szentírási szakaszait, imádságait, liturgiáját, énekeit és többszólamú műzenéjét ismerhetik meg mélyebben a résztvevők.

Az előadók és résztvevők tekintetében egyaránt közös protestáns programban evangélikus részről előadást tart *Hafenscher Károly* lelkész, zsinati elnök, de a meghívott munkatársak között van *Bence Gábor* és *Kinczler Zsuzsanna* egyházzenész is.

Előadást tart még *Fekete Károly* református lelkész, püspök, *Hoppál Péter* karnagy, kulturális államtitkár, valamint *Papp Anette* egyházzenész, karnagy.

A program szervezői – *Bódiss Tamás* országos egyházzenei előadó és *Zalatnay István* lelkipásztor – szeretettel várják az érdeklődő evangélikus lelkészeket, vallástanárokat, teológiai hallgatókat, kántorokat, egyházzenészeket, de presbitereket, gyülekezeti tagokat is. Bízunk benne, hogy a hétvégén szerzett tapasztalatok kinek-kinek saját környezetében, saját gyülekezetében is használhatók lehetnek.

Bővebb információ az Erdélyi Gyülekezet honlapján *(www.erdelyigyulekezet-budapest.hu)* található.

A rend hangjai

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Nemrég remek kötet akadt e sorok írójának kezébe, amelyet érdekes módon egy informatikai kiadó, a Kiskapu adott ki, noha témájának vajmi kevés köze van a számítástechnikához. *Marie Kondo Rend a lelke mindennek* című könyvének leginkább az alcíme beszédes: *A varázslatos japán módszer, amellyel örökre száműzheted a rendetlenséget az otthonodból…*

Néha nehéz meghúzni a határt, hogy egy keresztény újság informatikai rovata mennyire kacsingathat ki a különféle, valljuk be, igen lazán kapcsolódó témákra, de végeredményben a számítógépek legnagyobb haszna akkor jelentkezik, ha minél hatékonyabbak és boldogabbak leszünk általuk. És bár elsőre távol állhat tőlük a rendrakás, de jusson eszünkbe, hogy egy átlagos számítógép munkafelületét leggyakrabban *asztalnak* hívják, és ahogy a valódi íróasztalunkon, úgy az operációs rendszerünk felületén is kialakulhat olyan káosz, amely zavarni kezd minket.

A *Rend a lelke mindennek* néhány főbb szabályt állít fel a rendrakást illetően. Az első, hogy mindent ki kell dobni, ami nem okoz örömet nekünk. A második, hogy először selejtezni kell, és csak utána kitalálni azt, hogy megmaradt dolgainkat hova helyezzük el. A harmadik, hogy kategória szerint (például ruhák, könyvek) kell a rendcsinálást elvégezni, nem helyiségek szerint, és egy-egy kategóriával egyszerre kell végezni, nem lehet apránként rendet rakni. A negyedik, hogy a dolgokat érdemes állítva tárolni; még a ruhák is jobban elférnek így, és kevesebb helyet foglalnak el.

A könyvben leírt *KonMari* módszer azt ígéri, hogy mindössze egyszer kell rendet raknunk, utána már csupán a helyükre kell visszatennünk a dolgainkat, a rendetlenség nem fog többé eluralkodni. A könyv szerzője hivatásszerűen űzi mások lakásának rendbe rakatását, rendrakással kapcsolatos tanfolyamokat tart, és azt tapasztalta, hogy a felesleges dolgoktól való megszabadulás gyakran a súlyfeleslegtől való búcsút is jelenti.

A cikk szerzőjének számítógépén *Crunchbang Linux* fut; ez egy kevésbé ismert, de rajongásig szerethető rendszer, amelynek egyik előnye, hogy a kezelőfelülete minimalizmusra törekszik. Aki használt már *KDE, Gnome, Mate* vagy *XFCE* asztali felületet, hozzászokhatott ahhoz, hogy a böngészőből közvetlenül lehet az asztalra menteni, ahol a kezdeti pár ikon után akár több százra is növekedhet a figyelmet igénylő kis képecskéknek a száma – mint egy valódi íróasztalon, amelyre folyton csak rákerülnek az új iratok, borítékok, feljegyzések. A *Crunchbang* felületével ezt nem lehet megtenni, de még a tálcán lévő programok neve sem látható, és ez egyáltalán nem zavaró. Sőt inkább az ilyen információktól való megszabadulás jelenti a zavaró tényezők megszüntetését. A rendszer hagyja, hogy használója a fontos feladatra tudjon fókuszálni.

A programok elindításához sincsenek ikonok. A jobb egérgombbal felvillanthatunk ugyan egy menüt, de külön indítóalkalmazás szolgál a programok elérésére. Egy billentyűkombináció lenyomása után csak el kell kezdeni gépelni, és a program feldobja a lehetséges találatokat. Ha programnevet írunk, akkor azt tudjuk futtatni, ha weboldalcímet, az a böngészőben nyílik meg, de ha egy zeneszám címét, amely a gépünkön van, akkor az enter lenyomásával rögtön el is kezdődik a lejátszása.

Windowsra a *Launchy (http://www.launchy.net/)* nevűt érdemes letölteni, jó szolgálatot fog tenni, amint az ember ráérez, hogy nem kell folyton az egér után kapnia, ha szeretne elindítani egy programot. Persze először érdemes az asztalon és a tálca gyorsindítójában lévő ikonoktól megszabadulni, háttérnek pedig egy egyszerű és harmonikus képet beállítani, vagy csak egy tiszta alapszínt. Kis idő eltelte után már érezhető, hogy az egyszerűség hozzájárul gondolataink tisztaságához is.

E sorok írója korábban mindenféle tevékenységhez háttérzenét hallgatott; tudományos kutatások is igazolják, hogy ez segíthet a feladatra összpontosításban. Amióta viszont megszabadult felesleges dolgaitól, jobban tud koncentrálni, ha csend van. Mintha a rendetlenség tényleges zajjal is járt volna, amelyet el kellett nyomni valamivel…

■ N. B.

Több mint tanár…

Én azt mondom: Fasor.

Te azt mondod: Nobel-díj.

Én azt mondom: Az régen volt.

Te azt kérded: Mert most mi van?

Én: Huszonöt éve indult újra a *Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium.*

Te: Akkor lesz nagy ünnepség.

Én: Ünnepségek – és még konferencia is.

Te: Konferencia? Milyen konferencia?

Én: Az evangélikus kutató tanárok III. konferenciája.

Te: Kutató tanár? Az több mint tanár. Nagyon jól hangzik.

Én: Te is ott lehetsz, csak jelentkezni kell. De tudod, hogy miről is szól ez pontosan? Az evangélikus iskolákban nem csak egyszerűen nevelés és oktatás folyik. A tanárok közül sokan foglalkoznak különböző tudományágakkal, kutatásokat végeznek, publikálnak is. Nem egynek jelennek meg írásai, olykor még könyvei is. Tudod, az a legjobb, hogy néhányan a diákjaikat is bevonják ebbe a munkába, és ilyenkor ők is bemutatkozhatnak.

Te: Milyen tudományágakról van szó?

Én: Tavaly, amikor a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban rendezték meg ezt a konferenciát, akkor ott volt hittudomány, irodalom- és nyelvtudomány, művészet, pedagógia és pszichológia, természettudomány és történelem is. Úgy megy a dolog, hogy délelőtt tartanak néhány előadást, amelyet mindenki meghallgathat, délután pedig az ezek iránt a tudományágak iránt érdeklődők beszélgethetnek külön csoportokban. A végén azután megint mindenki meghallgathatja a záróbeszédet.

Te: Szerinted ha én több dolog iránt is érdeklődöm, akkor mit tegyek? Nem szakadhatok szét, hogy itt is, ott is jelen lehessek!

Én: Van megoldás. Az egész konferencia anyagát, vagyis az előadásokat – mindegy, hogy hol és mikor hangzottak el – kiadják egy összefoglaló kötetben, ezt később megvásárolhatod. Ennek az összeállítása azért eltart egy kis ideig, de semmi nem vész el.

Te: Nagyon jó. Mikor is lesz a konferencia? És hogyan lehet jelentkezni rá?

Én: *Március 24-én, kedden lesz.* Aki előadást szeretne tartani, vagy valamelyik beszélgetésen, szekcióban mint az adott tudományág képviselője szeretne részt venni, annak a fő szervezőnél, *dr. Érfalvy Líviánál* kell jelentkeznie a livia@erfalvy.hu e-mail címen. Ő egyébként a fasori gimnáziumban tanít. Akik mint hallgatók, érdeklődők kívánnak elmenni a konferenciára, azoknak a felnottkepzes@lutheran.hu címre kell küldeniük a jelentkezésüket. Nekik is érdemes megjelölniük, hogy mely tudományágat részesítenék előnyben a délutáni beszélgetések során. A részvételi szándékot is jelezni kell *legkésőbb március 15-ig.* Úgy tudom, hogy vendéglátás is lesz, ezért fontos időben tudniuk a szervezőknek, hány főre számíthatnak.

Te: Rendben, megyünk. Ne felejtsünk el időben jelentkezni!

■ Bak Péter
felnőttképzési ügyintéző

Evangélikus iskolabál

▶ Soltvadkerten, ahol eddig évek óta az evangélikus óvoda bálja vitte a prímet hangulat és tömeg tekintetében, most az ugyancsak evangélikus *iskola* jótékonysági rendezvénye is – sportnyelven szólva – „felhozta magát”.

A *Hirschné Zsuzsa* – a szülői munkaközösség elnöke – vezette stáb már a tanév elején turbóüzemmódba kapcsolt, így a jól szervezett marketing eredményeként több száz szülő vett jegyet a február 14-i vacsorás-táncos rendezvényre. Vajon miért jöttek el a szokottnál sokkal többen a sportcsarnokban tartott bálra? Bizonyára mert hittek azoknak a szülőknek és pedagógusoknak, akik szerveztek, a második évfolyamnak tánckoreográfiát tanítottak be, terítettek, dekoráltak és hívogattak. Néhány anyukának még arra is volt ereje, hogy éjfél felé fergeteges táncprodukciót mutasson be.

Miről is szóltak ezek a koreográfiák? Hihetetlen, de a gyerekeké is a szerelemről, szeretetről, párkapcsolatról és a vidámságról. Gondolta volna valaki, hogy a ’60-as, ’70-es évek anno vitatott dalai mára „oktatási anyaggá” válnak? Ugye, nem…

A bál hajnalig tartott; a nyereséget a szellemileg és lelkileg rászoruló gyerekek fejlesztésére fordítják.

■ Ifj. Káposzta Lajos

A SZERZŐ FELVÉTELEI

HIRDETÉSEK

Evangélikus iskolák kutató és alkotó tanárainak III. konferenciája

Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium – 2015. március 24.

A tavaly második alkalommal, most már hagyományként megrendezett tudós tanári konferencia sikerének köszönhetően idén tavasszal is szeretettel hívjuk és várjuk az ország evangélikus intézményeiben tanító kollégákat, hogy kutatási témájukat, eredményeiket egy tudományközi konferencia keretében egymás és az érdeklődő közönség elé tárják.

A konferencia célja, hogy a magyarországi evangélikus iskolákban tanító és saját szakterületükön tudományos eredményt is felmutató pedagógusok, kutató és alkotó tanárok, doktorjelöltek és doktoranduszok jobban megismerjék egymás kutatási területét és tudományos eredményeit.

A rendezvény bárki számára nyitott, aki érdeklődik az evangélikus iskolákban zajló tudományos munka iránt, ezért a hallgatóság soraiba azokat az érdeklődőket is várjuk, akik előadóként nem vesznek részt a konferencián.

A rendezvény 9 órakor kezdődik, és előreláthatólag 16.30-ig tart.

Helyszín: Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium, 1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.

Szekciók: hittudomány, irodalom- és nyelvtudomány, művészet, pedagógia–pszichológia, természettudomány, történelemtudomány.

Kérjük, hogy ha hallgatóként szeretne részt venni a konferencián, szándékát – a szekció megjelölésével – *legkésőbb március 15-ig* jelezze a felnottkepzes@lutheran.hu e-mail címen.

Gáncs Péter *elnök-püspök*
Varga Márta, *a nevelési és oktatási osztály vezetője*
Dr. Érfalvy Lívia *szervező*

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

Mégis címmel március 1-jén, vasárnap az M1-en 10.10-kor beszélgetést láthatnak *Kemény Ágnessel.* Szerkesztő *Nagy László,* rendező *Horváth Tamás.*

* * *

Evangélikus ifjúsági műsort láthatnak március 1-jén, vasárnap az M1-en 10 órai kezdettel. Az adást március 2-án, hétfőn a Duna World csatornán 15.10-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László,* rendező *Horváth Tamás.*

„Nagydumás” középiskolások kerestetnek!

Március 3-áig lényegében bármely középiskola diákja benevezhet az Ordass Lajos országos retorikaversenyre, amelyet sokadjára rendez meg március 20–21-én a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium. A saját alapítású, kétfordulós verseny célja, hogy „fejlessze az anyanyelvi kifejezőkészséget, népszerűsítse a nyilvános szereplések során felhasználható ismereteket”. Első nap a kötelező témák alapján elkészült beszédek hangoznak el, másnap néhány elgondolkodtató feladat közül kell választani és rögtönözni legfeljebb három percben. *(A felhívás részletei a pseg.hu címen, a Versenyeink link alatt olvashatók.)*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Luther nyomában Németországban ismét!

Ha lemaradt a korábbiakról, de ez az időpont megfelelne Önnek, csatlakozzon a *Sándor Frigyes* evangélikus lelkész által vezetendő csoporthoz, a *Luther* életét a hiteles helyszíneken bemutató, hitmélyítő utazásunkhoz. Időpont: 2015. április 20–24., budapesti indulással.

Itt az idő, induljunk! Jelentkezés, információ: *Baksa László,* 20/824-9093.

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

Boldog szeretnék lenni leendő párommal és – legfőbb vágyam szerint – születendő gyermekemmel vagy gyermekeimmel. Ezért keresek egy harminc-negyven év közötti, szigorúan gyermektelen, hozzám hűséges, melegszívű hajadon, esetleg özvegy hölgyet, aki Kemenesalján vagy a környékén él. Én ötvennégy éves rokkantnyugdíjas vagyok, rettenetesen magányos. Édesanyámmal lakom együtt egy celldömölki társasházi öröklakásban. Körülményeim kielégítőek. A következő telefonszámokon vagyok elérhető: 95/420-111 és 70/560-5971.

Gyógyító és elgondolkodtató emlékezés

Tanuljunk egyházunk múltjából, 1919–2000

D. dr. Harmati Béla ny. püspök előadás-sorozata a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.) szerda esténként 17 órakor.

- március 4. – Egyházunk és az ébredési mozgalom, 1919–1945
- március 11. – Útkeresés, 1945–1956
- március 18. – A vasmozsár törője alatt, 1956–1984
- március 25. – Evangélikus világgyűlés Budapesten, 1984
- április 8. – Új reménység, 1984–1989
- április 15. – Harc a megújulásért és az iskolákért, 1989–2000

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 1-jétől március 8-áig

VASÁRNAP

6.05 / Duna Tv
Isten kezében
7.00 / Duna Tv
Világ-Nézet
Házigazda: Fabiny Tamás evangélikus püspök
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
10.00 / M1
Evangélikus ifjúsági műsor
10.10 / M1
Mégis
Beszélgetés Kemény Ágnessel
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet
(credoradio.hu)
21.30 / Pax Tv
Vallásváltoztatás a századfordulón
Evangélikus-zsidó kapcsolatok Magyarországon

HÉTFŐ

9.00 / Pax Tv
Ajándék ez a nap!
Országos evangélizáció a Deák téren
13.36 / Bartók rádió
A Mucha vonósnégyes hangversenye
15.10 / Duna World
Evangélikus ifjúsági műsor
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(credoradio.hu)
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
21.15 / M2
Két nő közt
A Nemzeti Színház előadása felvételről

KEDD

5.15 / M1
Hajnali gondolatok
15.00 / Duna Tv
Kossuth-szobor-avatás (élő közvetítés)
16.50 / M3
Lehetetlen!?
Vámos Miklós vendége
Eperjes Károly
17.20 / Pax Tv
Próbarepülés
Szélrózsa előtalálkozó
18.30 / Pax Tv
Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)
22.45 / Duna Tv
Kultikon (kulturális magazin)
0.25 / M3
Retrock (magyar zenés műsor)
Koncz Zsuzsa

SZERDA

6.35 / M3
Évmilliók emlékei (magyar ismeretterjesztő film)
Bazaltorgonák és gejzírkúpok
12.05 / Bartók rádió
Händel: Izrael Egyiptomban (oratórium)
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…"
A református egyház félórája
14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Kantáták
(credoradio.hu)
14.30 / Duna World
Református magazin
15.30 / Duna Tv
Méhek – Élet a királynőért (osztrák ismeretterjesztő film)
22.55 / M3
Végül (magyar filmdráma, 1974) (92')

CSÜTÖRTÖK

9.50 / M1
Az Isten embere – Mindszenty bíboros Észak-Amerikában (magyar dokumentumfilm-sorozat)
13.40 / Pax Tv
Alföldi-Boruss Csilla orgonaművész egyházzenei hangversenye
14.30 / Duna Tv
Erdélyi történetek (magyar dokumentumfilm-sorozat)
20.11 / Kossuth rádió
Belépő (kulturális magazin)
21.15 / Duna Tv
Ybl 200 (magyar ismeretterjesztő sorozat)
A Károlyi-kastély Füzérradványon
21.15 / Duna Tv
Csók, anyu! (magyar filmdráma, 1986)

PÉNTEK

9.05 / Duna Tv
Néprajzi értékeink
A mezőcsáti templom festett belső berendezése
10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus magazin
(credoradio.hu)
11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(agnusradio.ro)
17.20 / Pax Tv
Schweitzer József (portréfilm)
19.35 / Bartók rádió
Verdi: Rekviem
21.07 / Bartók rádió
Fassang László orgonakoncertje
22.15 / Duna World
Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)

SZOMBAT

6.25 / Duna Tv
Másfél millió lépés Magyarországon – 32 év múlva (ismeretterjesztő sorozat)
Vértes
7.15 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
7.45 / Duna Tv
Isten kezében
13.04 / M. Katolikus Rádió
Recept helyett (egészségügyi magazin)
14.32 / Kossuth rádió
A tudomány hangjai
15.30 / Szent István Rádió (Észak-Magyarország)
Ökumené – Testvéregyházak félórája
16.40 / Duna Tv
Bűbájosok (magyar játékfilm, 1969) (69')
23.00 / Duna Tv
MüpArt
Hobo és bandája: Történelmi lecke fiúknak

VASÁRNAP

8.00 / Civil Rádió (Budapest) – FM 98
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
9.30 / ZDF (német)
Evangélikus istentisztelet Elmshornból
9.30 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin)
12.20 / Duna Tv
Ízőrzők – Györköny
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételről
(credoradio.hu)
21.30 / Pax Tv
Újra Afrikában
A Bálint házaspár a pápuák közt

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 1.)
Ki választana el minket Krisztus szeretetétől? Róm 8,35a (Zsolt 36,6; Mk 12,1–12; Róm 5,1–5/6–11/; Zsolt 10) Emlékszem Krisztus szeretetére, amellyel megszólított, emlékszem Jézus irgalmára, amellyel elindított. Emlékszem a Mester tanácsára az élet kérdését illetően, emlékszem egy prófétai jelre a békesség ígéretével. Emlékszem Jézus történetére, amelyben semmi sem választ el bennünket Krisztus szeretetétől. Ez az emlék ne váljon nosztalgiává, hanem a megelevenedő létezés fuvallata járjon át benne.

Hétfő (március 2.)
Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt. Fil 4,6 (2Kir 19,14; Jer 26,1–3.7–16.24; Róm 7,7–13) Kéréseink bőven vannak, de ritkán imádkozunk. Vágyainkkal tele van az elménk, de könyörgéseket ritkán tartunk. Így maradunk aggódó és békétlen emberek, akik csak önmagukat látják lelki szemeikkel. Ez az új nap is a hálaadás próbatétele, amelyben minden, ami történik, céltalanná és értelmetlenné válik, vagy minden Isten és ember szövetségének tervébe illeszkedik. Isten tervében a hálaadás nem kötelesség, hanem lehetőség egy boldogabb lelkületű emberlétre.

Kedd (március 3.)
Az Úr szeretetével tele van a föld. Zsolt 33,5 (Jak 1,17; Jób 2,1–10; Róm 7,14–25) Tele van a föld politikával és gazdasággal, tele vannak az újságok bulvárral és katasztrófával, tele van a fejünk információval és határidővel, tele van a hócipőnk bosszúsággal és emberi játszmákkal. Pedig szeretetből teremtetett az Ember, és ez az indulat képes egyedül boldoggá tenni embert és embertársat. Boldogan élve látjuk meg a föld napos oldalát, hogy mindenhol és mindenkor Isten erőterében vagyunk. Ez a feltöltött bolygó legyen a bizodalmunk jövőnket illetően.

Szerda (március 4.)
Uram, légy kegyelmes hozzám! Gyógyíts meg engem, mert vétkeztem ellened! Zsolt 41,5 (Jak 5,15; 2Móz 17,1–7; Róm 8,1–11) A böjti időszak a bűnvallás lehetőségévé válhat, amikor a Lélek megismerteti velünk, mi a bűn. Mindaz, ami elválaszt bennünket Isten szeretetétől, bűn, mert Isten nélkülivé teszi életünket. Ez csak kegyelemmel gyógyítható, amely Jézus gyógyszere. A kegyelem Istene töltse be életünket gyógyulással és bűnvallással, hogy egésszé váljon mindaz, ami a bűn által töredezett!

Csütörtök (március 5.)
A király ezt mondta szolgáinak: Menjetek ki tehát az országutakra, és akit csak találtok, hívjátok el a menyegzőre! A szolgák ki is mentek az utakra, összegyűjtöttek mindenkit, akit csak találtak, gonoszokat és jókat egyaránt, és megtelt a lakodalmas ház vendégekkel. Mt 22,9–10 (Zsolt 119,77a; 1Jn 1,8–2,2/3–6/; Róm 8,12–17) „Mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak vendége voltam" – vallja *Kosztolányi,* de valljuk meg mi is, hogy Isten kegyelméből lehetünk az Úr asztalánál. Nem saját erőnkből vagy éppen kegyességünkből jutottunk be a vendégségbe, hanem mert Isten oltalma megadta ezt a boldogságot. Érezzük ennek a vendégségnek minden áldását, Isten cselekvő szeretetének ünnepét!

Péntek (március 6.)
Sőt ezenkívül még dicsekszünk is Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által most részesültünk a megbékélésben. Róm 5,11 (5Móz 10,21a; Lk 9,43b–48; Róm 8,18–25) Milyen sokan élnek békétlenségben! Testvérek, akik nem beszélnek egymással, házastársak, akik szótlanul fordítanak egymásnak hátat. Munkahelyi közösség, amelyben a stílus fagyottá teszi a hangulatot, szomszédság, ahol a gyűlölet az úr. Mennyi példát találunk a békétlenségre! De most a Krisztus által megbékéltekre tekintsünk, akik körében valami különös jézusi szó megtörte a haragot, és diadalra jutott a békesség. Ez a jézusi szó kísérje ma utunkat. *„Békesség nektek!"*

Szombat (március 7.)
Íme, én angyalt küldök előtted, hogy megőrizzen az úton, és bevigyen arra a helyre, amelyet kijelöltem. 2Móz 23,20 (Zsid 1,14–2,1; Gal 2,16–21; Róm 8,26–30) Milyen erős biztatás egy átlagember számára az angyali garancia, pedig nekünk jézusi garanciánk van: *„előttetek megyek".* Ez a Jézusi útmutatás nemcsak a tejjel-mézzel folyó Kánaánba, de abba a világba invitál bennünket, amely Isten országa. Lépjünk be ebbe a világba a jézusi hasonlatok erejével, és fedezzük fel a hasonlatok világának bölcsességét. Jézus megőrzi életünket.

■ Solymár Péter Tamás

HIRDETÉS

Dr. Ritoók Zsigmond a budavári szabadegyetemen

Március 2-án, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). *Fabiny Tamás* püspök áhítatát követően *dr. Ritoók Zsigmond* akadémikus, klasszika-filológus tart előadást, amelynek címe: *Mi történt az Ó- és Újszövetség keletkezése között?*

A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1133130215095